Rijswijk

Corsanr. 25.003690

Uitvoeringsprogramma 2025-2027

Preventie met gezag Rijswijk

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2

1. Inleiding 4

1.1 Afbakening en ambitie van het programma Preventie met gezag 4

1.2 Preventie met gezag als lerende aanpak 4

1.3 Leeswijzer 5

2. Analyse 6

2.1 Context van de gemeente Rijswijk 7

2.2 De invloed van criminaliteit op (jonge) kinderen 8

2.3 Specifieke doelgroepen in de (georganiseerde en ondermijnende) jeugdcriminaliteit 9

2.4 Conclusie 9

3. Doel en doelgroep 10

3.1 Doel 10

3.2 Afbakening doelgroep 11

4. Plan van aanpak 13

5. Programmastructuur en omgeving 23

5.1 Programmastructuur 23

5.2 Omgeving 23

6. Monitoring en evaluatie 24

6.1 Opzet monitoring en evaluatie 24

7. Financiën 26

8. Risico's en beheersmaatregelen 27

9. Communicatie 28

Bijlage 1: betrokken partijen 30

Bijlage 2: verdiepende analyse Preventie met gezag Rijswijk 31

Bijlage 3: resultaten Stem van de jongeren 2024 43

Voorwoord

Het Ministerie van Justitie en Veiligheid heeft de gemeente Rijswijk geselecteerd voor het landelijke programma Preventie met gezag. In dit uitvoeringsprogramma 2025 - 2027 staat beschreven hoe de gemeente Rijswijk hier de komende tweeënhalf jaar (tot en met juni 2027) samen met haar netwerkpartners uitvoering aan geeft.

Het doel van Preventie met gezag is voorkomen dat kinderen, jongeren en jongvolwassenen in de leeftijd van 8 tot en met 27 jaar in de (georganiseerde en ondermijnende) jeugdcriminaliteit terechtkomen of daar verder in afglijden[1]. In mei 2024 heeft het college van burgemeester en wethouders een aanvraag ingediend om de lokale preventieaanpak van (georganiseerde en ondermijnende) jeugdcriminaliteit te versterken. Deze aanvraag is in juli 2024 door het Ministerie van Justitie en Veiligheid goedgekeurd.

De gemeente Rijswijk ontvangt in totaal € 1.239.672 (exclusief BTW) aan extra middelen voor een periode van 3 jaar: van juli 2024 tot en met juni 2027. In de startfase van Preventie met gezag is samen met partnerorganisaties een verdiepende analyse uitgevoerd naar de situatie in Rijswijk. De analyse geeft beter zicht op de lokale problematiek met (ondermijnende en georganiseerde) jeugdcriminaliteit.

Op basis van de probleemanalyse zijn keuzes gemaakt over investeringen waarmee we de lokale preventieaanpak jeugdcriminaliteit duurzaam verbeteren. Daarmee staat de basis voor een gerichte integrale aanpak waar wij als gemeente vertrouwen in hebben.

[1] Beslisnota Ministerie van Justitie en Veiligheid (4 april 2024). Incidentele ondersteuning lokale preventieve aanpak Preventie met Gezag.

1. Inleiding

Het Ministerie van Justitie en Veiligheid heeft de gemeente Rijswijk geselecteerd voor het landelijke programma Preventie met gezag. Ook in de gemeente Rijswijk is (ondermijnende) jeugdcriminaliteit aanwezig. Met de meeste kinderen en jongeren gaat het goed, maar een deel van hen is (extra) kwetsbaar voor (online) invloeden, verleiding en dwang vanuit de criminaliteit.

In de probleemanalyse is gekeken naar kenmerken die kunnen bijdragen aan deze kwetsbaarheden. Daarin zien we dat gemeente Rijswijk een middelgrote gemeente is met grootstedelijke problematiek en grootstedelijke invloeden. Jeugdcriminaliteit ontwikkelt zich over gemeentegrenzen heen. En bij een deel van de inwoners stapelen problemen op het gebied van armoede, bestaanszekerheid, onderwijs, werk, wonen en veiligheid zich op. Dat maakt sommige jeugdigen extra kwetsbaar.

De gemeente Rijswijk gebruikt de tijdelijke middelen van Preventie met gezag om te investeren in haar lokale preventieaanpak jeugdcriminaliteit. Hiermee willen we zoveel mogelijk voorkomen dat kinderen, jongeren en jongvolwassenen in de (georganiseerde en ondermijnende) jeugdcriminaliteit terechtkomen of daarin afglijden. Want jeugdigen verdienen een kans om veilig en met perspectief op te groeien.

1.1 Afbakening en ambitie van het programma Preventie met gezag

Gemeente Rijswijk wil duurzaam investeren in haar lokale preventieaanpak jeugdcriminaliteit zodat kinderen, jongeren en jongvolwassenen veilig en met perspectief kunnen opgroeien. De effecten moeten dus ook na juni 2027 merkbaar zijn. Daarom zijn we terughoudend met tijdelijke projecten en gedragsinterventies die we na juni 2027 niet kunnen voortzetten.

Samen met netwerkpartners kijken we hoe we met tijdelijke middelen de bestaande inzet kunnen versterken. Dat gaat om partners als scholen, politie en het jongerenwerk. Bijlage 1 bevat een overzicht van netwerkpartners die betrokken zijn bij dit uitvoeringsprogramma.

Al met al biedt Preventie met gezag waardevolle kansen, maar tegelijkertijd zijn keuzes noodzakelijk: vanuit Pmg kunnen niet alle (onderliggende) problemen worden opgelost. Zo bleek uit de probleemanalyse onder betrokken partners een behoefte aan de inzet van extra (ambulant) jongerenwerk en opbouwwerk, maar is het beschikbare tijdelijke budget vanuit de Pmg middelen hiervoor beperkt.

Binnen Preventie met gezag Rijswijk leggen we daarom focus op doelgroepen, locaties en wijken waar risico's of problemen samenkomen. En we sluiten in de aanpak zoveel mogelijk aan bij het beleid en de uitvoering van de andere beleidsterreinen.

1.2 Preventie met gezag als lerende aanpak

We richten Preventie met gezag in als lerende aanpak. Tijdens het programma volgen we kritisch wat we doen en wat er nodig is. Hoe ontwikkelt de problematiek in Rijswijk zich? Hoe ontwikkelen de grootstedelijke problemen en invloeden zich in Rijswijk? En zetten we dan lokaal met onze partners de juiste acties en maatregelen in? De interventies die in het kader van Pmg worden ingezet, worden

tussentijds geëvalueerd en doorontwikkeld. Zo duurzaam mogelijk sluiten we aan bij nieuwe inzichten, bijvoorbeeld ook uit andere gemeenten die een Pmg aanpak hebben, en nieuwe effectieve interventies.

Bij de uitvoering van Preventie met gezag in Rijswijk hanteren we als uitgangspunten:

- Kinderen en jongeren hebben doorlopend een stem in het programma.
- We blijven investeren in het steeds beter begrijpen van de problematiek.
- We sluiten aan bij de leefwereld, drijfveren en talenten van de doelgroep.
- We richten onze aandacht op wijken en locaties met meer risico's of problemen.
- We werken samen met betrokken partners, ook over grenzen van gemeenten heen.
- We benutten experimenteerruimte in de aanpak: we leren samen wat nodig is en wat werkt.

1.3 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 bevat een analyse van de huidige problematiek in Rijswijk. In hoofdstuk 3 werken we het doel van het programma en de afbakening van de doelgroep verder uit en in hoofdstuk 4 beschrijven we de inspanningen en interventies. In hoofdstuk 5 gaan we in op de programmastructuur en de samenwerking met partners. Hoofdstuk 6 bevat de opzet van monitoring en evaluatie. In hoofdstuk 6 staat de financiële vertaling van de aanpak en tot slot lichten we in hoofdstuk 8 de belangrijkste risico's toe.

2. Analyse

Het eerste doel van Preventie met gezag Rijswijk is (beter) zicht krijgen op de lokale problematiek met (ondermijnende en georganiseerde) jeugdcriminaliteit in Rijswijk. Daarvoor is met netwerkpartners een analyse uitgevoerd. Deze is gebaseerd op data van de gemeente, politie, Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en netwerkpartners. Daarnaast zijn beschikbare onderzoeken en signalen van Rijswijkse netwerkpartners en medewerkers in de gemeentelijke uitvoering geanalyseerd. Bijlage 1 bevat een overzicht van alle partijen die hebben bijgedragen aan de probleemanalyse en het uitvoeringsprogramma.

Dit hoofdstuk bevat de belangrijkste conclusies en resultaten van de analyse. De volledige analyse is toegevoegd als bijlage 2. In die bijlage treft u ook een nadere onderbouwing, de bijbehorende cijfers en een gedetailleerdere toelichting op signalen, trends en ontwikkelingen.

Om focus aan te brengen in het programma Preventie met gezag wordt in de analyse de nadruk gelegd op zorgwekkende trends en ontwikkelingen en op jeugdigen die (een verhoogd risico hebben op) toetreden en afglijden in de jeugdcriminaliteit. Dat neemt niet weg dat het met de meeste Rijswijkse jeugdigen goed gaat. De verdiepende analyse moet daarom in een breder perspectief worden bezien.

Om een beeld te geven van de situatie in Rijswijk bespreken we:

1. De context van de gemeente Rijswijk;
2. De invloed van (georganiseerde en ondermijnende) jeugdcriminaliteit op (jonge) kinderen;
3. Specifieke doelgroepen die actief zijn of carrière maken in de (georganiseerde en ondermijnende) jeugdcriminaliteit.

Het kader hieronder bevat de belangrijkste conclusies van de ‘Stem van de jongere’ 2024. In bijlage 3 is een verdere toelichting op deze opbrengst opgenomen.

In 2024 zijn voor Preventie met gezag Rijswijk 37 jongeren gesproken via online enquêtes en gesprekken met welzijnspartijen. Daarmee is een start gemaakt met de *stem van de jongere* die doorlopend een rol krijgt binnen Preventie met gezag. Uit de resultaten blijkt dat jongeren in Rijswijk criminaliteit zien in hun omgeving. In de enquête geeft 65% aan weleens criminaliteit te zien, met specifieke meldingen over onveilige plekken als het winkelcentrum en (de omgeving van) scholen. Meisjes ervaren deze plekken vaker als intimiderend. Uit de enquête blijkt dat incidenten zoals pesten en cyberpesten door de meeste jongeren worden waargenomen, maar ook (winkel)diefstal, geweld en ronselen wordt door minimaal de helft van de jongeren gezien. Ook noemen zij voorbeelden van intimidatie, zoals de trend om in het openbaar iemands broek naar beneden te trekken of de online trend ‘raad de leerling’. Deze laatste trend is een vorm van online exposure. Jongeren geven ook het belang van beschermende factoren aan, zoals een veilige omgeving buitenshuis en het hebben van hobby’s. Om het bewustzijn van Rijswijkse jongeren te vergroten en criminaliteit te voorkomen, adviseren ze om zichtbare politie-inzet te verhogen en voorlichting over specifieke problemen als vapen in te zetten.

2.1 Context van de gemeente Rijswijk

Er is veel onderzoek gedaan naar risicofactoren voor delinquent gedrag in het algemeen en voor de aanwas in de (georganiseerde) criminaliteit in het bijzonder[2]. Hieruit blijkt dat kenmerken op het gebied van onderwijs, financiën, wonen en criminaliteit in de (sociale) omgeving bijdragen aan kwetsbaarheid van jeugdigen voor verleiding of dwang vanuit de criminaliteit. Zeker als meerdere risicofactoren samenkomen in één buurt, gezin of persoon en beschermende factoren zoals een steunende derde, erkenning van talenten en persoonlijke aspiraties ontbreken.

Ook in de gemeente Rijswijk zijn deze risicofactoren aanwezig. Rijswijk is een middelgrote gemeente, met grootstedelijke problematiek en met grootstedelijke invloeden. Zo is het aandeel kinderarmoede met 13,2% relatief hoog (cijfers van 2022) en zien professionals een toename van zware, meervoudige problematiek in gezinnen. Regionaal kent gemeente Den Haag de meeste sociale problematiek, maar Rijswijk lijkt mee te groeien met Den Haag. Een deel van de Rijswijkse kinderen en jongeren groeit op in een omgeving die bijdraagt aan kwetsbaarheid voor verleiding of dwang vanuit de criminaliteit.

De ontwikkeling van achterstanden en kwetsbaarheden staat niet los van de demografische ontwikkeling. Het aantal inwoners groeit in Rijswijk opvallend snel en daarmee neemt ook de (stapeling van) grootstedelijke problematiek toe. Mede door het aandeel sociale huurwoningen en het regionale woningtekort komen mensen met verschillende kwetsbaarheden vanuit de regio naar Rijswijk. Zo is het aandeel eenoudergezinnen met 30,4% van alle gezinnen relatief hoog en nam het aantal eenoudergezinnen in Rijswijk tussen 2010 en 2024 met maar liefst 58,3% toe.

De grootstedelijke problematiek komt voor in alle wijken van de gemeente Rijswijk, maar binnen specifieke buurten komen kwetsbaarheden sterker samen. Van oudsher is de Muziekbuurt een kwetsbare wijk in Rijswijk, maar uit cijfers van de gemeente Rijswijk en signalen van partners en professionals blijkt dat ook in andere buurten kwetsbaarheden (extra) samenkomen. Het gaat bijvoorbeeld om (delen van) Stervoorde, het Havenkwartier, het Stationskwartier en de Ministerbuurt.

Daarnaast zien we dat in het dagelijks leven de grenzen tussen wijken en gemeenten vervagen. Rijswijk ligt aaneengesloten tussen de gemeenten Delft en Den Haag, maar voor veel bewoners zijn deze gemeentegrenzen van weinig betekenis. Kinderen en jongeren gaan over gemeentegrenzen heen naar school en ontmoeten elkaar dagelijks op school, op straat en online. Daarbij staan kinderen soms in een andere gemeente ingeschreven dan waar ze (vast) verblijven.

Dat inwoners over gemeentegrenzen heen bewegen, zien we bijvoorbeeld ook bij (ernstige) incidenten met Haagse leerlingen op en rond scholen in Rijswijk en bij jeugdcriminaliteit. In 2023 registreerde de politie 373 incidenten in Rijswijk met een verdachte onder de 27 jaar. Slechts in 79 gevallen stond de verdachte ook ingeschreven in Rijswijk (21,2%). Tegelijkertijd registreerde de politie in 2023 ook 261 incidenten in andere gemeenten met een verdachte onder de 27 jaar uit Rijswijk.

---

[2] Zie bijvoorbeeld: Van Wijk, W., van Esseveldt, J., Broekhuizen, J. & Bervoets, E. (2021). *Jongeren en georganiseerde drugscriminaliteit in de regio Den Haag: Een onderzoek naar aard, omvang, voedingsbodems en preventie*.

Om de doorgroei vanuit jeugdcriminaliteit naar ondermijnende criminaliteit te begrijpen, is tot slot gekeken naar de aanwezigheid en ontwikkeling van ondermijnende criminaliteit onder volwassenen. Ondermijnende criminaliteit is in Rijswijk aanwezig, ontwikkelt zich in een regionale context en manifesteert zich over gemeentegrenzen heen. Net als jeugdcriminaliteit worden veel ondermijnende delicten over gemeentegrenzen heen gepleegd. Tussen 2020-2022 werden meer ondermijnende delicten in Rijswijk gepleegd door personen die stonden ingeschreven in de gemeente Den Haag (165) dan door personen die stonden ingeschreven als inwoner van Rijswijk (120).

2.2 De invloed van criminaliteit op (jonge) kinderen

De geregistreerde jeugdcriminaliteit is afgelopen decennia in heel Nederland fors afgenomen. Ten opzichte van 2006-2008 was in 2023 zelfs sprake van meer dan een halvering van het aantal verdachten per 1.000 jeugdigen. Dat is op zichzelf een geruststellende ontwikkeling. Toch zijn er bij Rijswijkse netwerkpartners zorgen over het beperkte zicht op (online) criminaliteit, de verjonging van criminaliteit en zijn er lokaal signalen van het verleiden van kwetsbare kinderen en jongeren vanuit de criminaliteit.

De online leefwereld speelt daarin een belangrijke rol. De verbinding via apps en social media is bepalend voor het leven van jeugdigen. Zo leiden online conflicten en digitaal pesten tot ruzie en geweld in de fysieke wereld. Criminaliteit raakt daar eenvoudig mee vermengd. Voor kinderen is online criminaliteit en het online aanbod van bijvoorbeeld drugs of criminele klusjes binnen handbereik. Tegelijkertijd is deze wereld voor veel ouders en organisaties een black box in die zin dat zij niet altijd goed zicht hebben op wat er zich in de online wereld van hun kind(eren) afspeelt.

Meerdere partnerorganisaties en professionals uit Rijswijk delen hun zorgen over kwetsbare kinderen en jongeren die slachtoffer lijken te worden van ronselen, verleiding of dwang om strafbare feiten te plegen. Hierover zijn geen betrouwbare cijfers beschikbaar. Wel worden zorgen en signalen breed gedeeld. Het komt voor dat aan kinderen en/of jongeren gevraagd wordt klusjes te doen die uiteenlopend van aard zijn, van de handel in vapes in groep 8 en de brugklas tot 14-jarigen die pakketjes rondbrengen of slachtoffer worden van geldezel-constructies voor het oversluizen of witwassen van geld.

Vaak gaat het om jongens en meiden die om verschillende redenen kwetsbaar zijn voor beïnvloeding, verleiding of dwang vanuit de criminaliteit. Het gaat om factoren als een jonge leeftijd, naïviteit, een licht verstandelijke beperking (lvb), minder ouderlijk toezicht of ouderbetrokkenheid, armoede en (informele) schulden. Ook negatieve rolmodellen, negatieve online invloeden en de verleiding van het ‘snelle geld’ spelen soms mee.

Verder zijn er specifiek zorgen gedeeld over jonge kinderen die worden gezien op ‘hotspots voor overlast’ of rond overlastgevende groepen en zijn er bij sommige netwerkpartners zorgen over kinderen en jongeren die steeds jonger of sneller betrokken lijken te zijn bij zware delicten zoals wapenbezit of (gewapende) overvallen. Tot slot zijn er specifieke zorgen gedeeld over meiden die extra kwetsbaar lijken te zijn voor misbruik en uitbuiting. Op deze groep is minder zicht; zij blijven makkelijk(er) onder de radar.

2.3 Specifieke doelgroepen in de (georganiseerde en ondermijnende) jeugdcriminaliteit

Tot slot is gekeken naar jeugdigen die volgens politieregistraties in de (georganiseerde en ondermijnende) jeugdcriminaliteit actief zijn. Op basis van politiedata en data van het CBS is een voorlopige inschatting gemaakt van de omvang en de kenmerken van deze groep.

Van de circa ***16.000*** kinderen en jongeren tot 25 jaar in Rijswijk, blijkt dat er in 2021 circa ***420*** jeugdigen in de leeftijd 10-23 jaar een verhoogd risico liepen om verdacht te worden van een drugsdelict. Omdat het aantal (jonge) inwoners, de grootstedelijke problematiek en de risicofactoren in Rijswijk toenemen, is het aannemelijk dat dit aantal sinds 2021 is gestegen.

Kijkend naar jeugdigen die eerste stappen zetten in de criminaliteit, blijkt uit politiecijfers dat in 2023 in totaal ***225*** personen (tot 27 jaar) uit Rijswijk verdacht zijn van enig misdrijf. Uit een verdiepende analyse van politiedata komen vervolgens ***117*** personen (tot 27 jaar) uit Rijswijk naar voren die mogelijk behoren tot de doelgroepen van Preventie met gezag: jonge aanwas, doorgroeiers en harde kern. Bij deze analyse zijn de indelingen en criteria gehanteerd van Preventie met gezag Den Haag (voor verdere toelichting op de definities en criteria zie paragraaf 3.2).

Van de ***117*** personen die mogelijk behoren tot de doelgroepen van Preventie met gezag, behoren ***75*** personen tot de mogelijke groep jonge aanwas en ***42*** personen tot groepen die mogelijk verder afglijden in de ondermijnende (jeugd)criminaliteit: doorgroeiers en harde kern. Deze kleine groep mogelijke doorgroeiers en harde kern is verantwoordelijk voor een relatief groot aantal van de gepleegde delicten en relatief zwaar aandeel van de gepleegde delicten.

In de regio Den Haag zien we tot slot overlap en doorgroei vanuit rivaliserende jeugdgroepen naar de (georganiseerde en ondermijnende) jeugdcriminaliteit. Uit de analyse blijkt dat Rijswijk geen ‘eigen’ rivaliserende jeugdgroepen heeft, maar dat sommige jongeren uit Rijswijk wel deel uitmaken van (rivaliserende) jeugdgroepen in Den Haag of Delft. Dat past bij het beeld dat jeugdcriminaliteit en ondermijnende criminaliteit niet stopt bij de gemeentegrenzen.

2.4 Conclusie

Concluderend zien we in de gemeente Rijswijk dat (ondermijnende) jeugdcriminaliteit zich regionaal ontwikkelt met lokale effecten. Gemeentegrenzen blijken in het dagelijks leven van kinderen en jongeren en in de jeugdcriminaliteit van weinig betekenis. Daarmee is deze criminaliteit ook in Rijswijk aanwezig en zijn er ook in Rijswijk sociale problemen die bijdragen aan een voedingsbodem voor (jeugd)criminaliteit.

In die context duiden we de opgaven voor Preventie met gezag. Met de meeste kinderen en jongeren in Rijswijk gaat het goed. Wel kunnen zij (online) in aanraking komen met verleiding vanuit de (ondermijnende) jeugdcriminaliteit. Een deel van hen is (extra) kwetsbaar voor criminele invloeden, verleiding en dwang. Daarbinnen zien we een kleine groep van circa 117 jongeren en jongvolwassenen die ook zichtbaar eerste stappen zetten in de criminaliteit of hierin actief zijn. Uit politiecijfers blijkt dat een groep van 42 jeugdigen verantwoordelijk is voor een relatief groot aantal van de gepleegde delicten en relatief zwaar deel van de gepleegde delicten.

3. Doel en doelgroep

Zoals aangegeven in de inleiding van dit uitvoeringsprogramma wil de gemeente Rijswijk duurzaam investeren in haar lokale preventieaanpak jeugdcriminaliteit. In dit hoofdstuk beschrijven we de doelen voor de uitvoering van Preventie met gezag Rijswijk. Daarnaast specificeren we de doelgroep op basis van de probleemanalyse.

3.1 Doel

Het hoofddoel voor Preventie met gezag Rijswijk is:

"Duurzaam versterken van de lokale preventieaanpak jeugdcriminaliteit om te voorkomen dat kinderen, jongeren en jongvolwassenen in de leeftijd van 8 tot en met 27 jaar in de (georganiseerde en ondermijnende) jeugdcriminaliteit terecht komen of daar verder in afglijden".

Op basis van de probleemanalyse en gesprekken met netwerkpartners formuleren we de volgende subdoelen voor de aanpak Preventie met gezag Rijswijk:

Doelstelling 1: Beter zicht op de problematiek en de doelgroep

Samen met netwerkpartners is een verdiepende analyse uitgevoerd voor (beter) zicht op de lokale problematiek met (ondermijnende) jeugdcriminaliteit. Daarnaast geven we jeugdigen doorlopend een stem in de aanpak en investeren we in beter zicht op de online leefwereld. Tot slot is leren en uitwisselen met netwerkpartners en professionals een rode draad in de aanpak. Zo blijven we investeren in het steeds beter begrijpen van de problematiek en de doelgroep.

Doelstelling 2: Voorkomen dat kwetsbare kinderen en jongeren in de criminaliteit belanden.

We investeren in de weerbaarheid van (kwetsbare) jeugdigen en hun ouders tegen risico's en verleiding vanuit de criminaliteit. Het is belangrijk dat ouders en professionals kunnen inschatten waar mogelijk risico's ontstaan zodat deze worden voorkomen of vroegtijdig wordt ingegrepen. Dat kan gaan om opgroei- en opvoedproblemen, risico's in de (online) omgeving en/of om signalen dat een jeugdige (al dan niet gedwongen) eerste stappen zet in de criminaliteit.

Doelstelling 3: Voorkomen dat jonge aanwas en doorgroeiers verder afglijden.

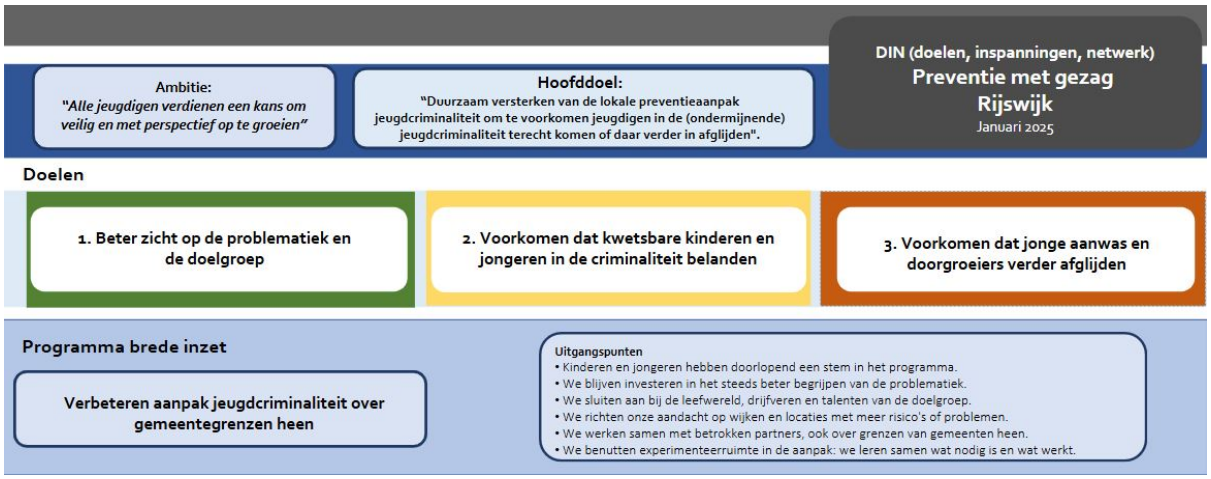
We investeren in grenzen stellen en perspectief bieden om te voorkomen dat jeugdigen die eerste stappen zetten in de criminaliteit daarin (verder) afglijden. Samen met netwerkpartners investeren we in een effectieve aanpak met een goede onderlinge samenwerking. In de aanpak focussen we op locaties en gebieden waar problemen samenkomen. Voor de jongeren die met één been in de criminaliteit staan, ontwikkelen we een persoonsgerichte aanpak.

Uit de probleemanalyse volgt dat (ondermijnende) jeugdcriminaliteit niet stopt bij gemeentegrenzen. Aanvullend op bovenstaande subdoelen investeren we daarom doorlopend in het verbeteren van de samenwerking over gemeentegrenzen heen. Dit leidt tot de volgende overkoepelende doelstelling:

Programmabrede inzet: Verbeteren aanpak jeugdcriminaliteit over gemeentegrenzen heen.

(Ondermijnende) jeugdcriminaliteit stopt niet bij gemeentegrenzen. Een effectieve aanpak vraagt samenwerking tussen organisaties en gemeenten. Voor Rijswijk lijken op dit moment vooral de gemeenten Den Haag en Delft van belang. Op verschillende onderdelen van Preventie met gezag versterken we gaande het uitvoeringsprogramma de samenwerking met buurgemeenten voor een effectievere aanpak van jeugdcriminaliteit. We starten klein, met focus op samenwerking met Den Haag en focus plekken waar problemen samenkomen. Successen breiden we uit.

De beoogde resultaten per doelstelling volgen uit de beoogde resultaten per investering (zie hoofdstuk 4). De resultaten per investering geven de reikwijdte van onze inzet en ambities aan. Onderstaande afbeelding geeft de doelen schematisch weer.

3.2 Afbakening doelgroep

Preventie met gezag is gericht op kinderen, jongeren en jongvolwassenen in de leeftijd van 8 tot 27 jaar. Met de meeste kinderen en jongeren in Rijswijk gaat het goed. Wel kunnen zij (online) in aanraking komen met verleiding vanuit de (ondermijnende) jeugdcriminaliteit. Een deel van hen is (extra) kwetsbaar voor ronselen, verleiding en dwang vanuit de criminaliteit. Een klein deel van deze jongeren zet al eerste stappen in de criminaliteit of is zelfs bezig met een criminele carrière.

Om te zorgen dat interventies aansluiten bij de doelgroep, gebruiken we in het programma een zogeheten *levensloop-benadering*. Dit houdt in dat we binnen de totale doelgroep onderscheid maken op basis van leeftijd en criminele carrière. Iedere levensfase kent namelijk specifieke risico's en biedt specifieke kansen voor een preventieve aanpak. Zo is het effect van ouderbetrokkenheid groter voor kinderen op basisschoolleeftijd dan bij jongvolwassenen.

Bij de indeling van doelgroepen sluiten we aan bij de definities en criteria van Preventie met gezag Den Haag[3] die de aanpak sinds 2023 in ontwikkeling en uitvoering heeft. Zo kan de politie vergelijkbare analyses maken van de (mogelijke) jonge aanwas, doorgroeiers en harde kern in Rijswijk en kunnen we makkelijker onze ervaringen in de uitvoering uitwisselen met de gemeente Den Haag en gemeente Delft. In onderstaand schema lichten we de doelgroepen toe.

Nr.	Doelgroep	Omschrijving	Kenmerken
1.	**Risicojongeren**	Jeugdigen die om verschillende redenen (extra) kwetsbaar zijn voor ronselen, verleiding of dwang vanuit de (ondermijnende) criminaliteit. Interventies moeten aansluiten bij de leeftijd en levensfase van deze jeugdigen.	– 8 t/m 18 jaar – Nog geen criminele carrière, wel een hoger risico om betrokken te raken – Vaak zijn er meerdere kwetsbaarheden bij deze persoon en/of in het gezin
2.	**Jonge aanwas**	Jeugdigen die eerste stappen zetten in de (ondermijnende) jeugdcriminaliteit. In deze groep zitten zowel slachtoffers van criminele uitbuiting (‘*loopjongens*’) als jeugdigen die kunnen of willen doorgroeien in de criminaliteit.	– 8 t/m 22 jaar – 1 of 2 antecedenten in de (ondermijnende) jeugdcriminaliteit – Problemen op minimaal 2 leefgebieden
3.	**Doorgroeiers**	Jongeren en jongvolwassenen die doorgroeien in de (ondermijnende) jeugdcriminaliteit. Deze groep is vaak minder grijpbaar. Vaak ambiëren ze een carrière in de criminaliteit en liggen de kansen voor doorgroeien binnen handbereik.	– 12 t/m 26 jaar – Minimaal 3 antecedenten in de (ondermijnende) jeugdcriminaliteit – Signalen dat hij/zij een criminele carrière georganiseerde criminaliteit ambieert of hierin dreigt af te glijden
4.	**Harde kern**	Beroepscriminelen met een link naar een groter crimineel netwerk. Zij vormen vaak ook een negatief rolmodel.	– 12 t/m 26 jaar – Meerdere antecedenten of verdenkingen van ondermijnende criminaliteit – Een link met groter crimineel netwerk

[3] Gemeente Den Haag (2023). *Uitvoeringsprogramma Preventie met gezag Den Haag Zuidwest. Doen wat nodig is, doen wat werkt.*

4. Plan van aanpak

In dit hoofdstuk beschrijven we hoe de gemeente Rijswijk de komende tweeënhalf jaar (tot en met juni 2027) uitvoering geeft aan Preventie met gezag. We beschrijven de afzonderlijke investeringen en specificeren per investering de achterliggende analyse, het doel, de doelgroep, de activiteiten en beoogde resultaten. De investeringen zijn onder te verdelen in vier categorieën:

- *Gedragsinterventies* die we inzetten voor individuele of groepen jeugdigen;
- *Procesverbeteringen* die we inzetten om de gemeentelijke aanpak duurzaam te verbeteren;
- *Samenwerking* met partnerorganisaties die we intensiveren of verbeteren;
- *Capaciteit* die we inzetten om cruciale interventies en processen mogelijk te maken.

Vanwege het tijdelijke karakter van de Preventie met gezag -middelen zijn we terughoudend met gedragsinterventies die we na juni 2027 niet kunnen voortzetten. We kiezen voor investeringen in procesverbetering, samenwerking en capaciteit waarmee we de aanpak jeugdcriminaliteit duurzaam versterken.

1. Stem van de jongeren

Analyse

Alleen samen met de doelgroep krijg je zicht op wat er speelt, wat er nodig is en wat werkt. Het bereiken van de doelgroep(en) is niet eenvoudig: de doelgroep is breed, jeugdigen praten niet zomaar met 'de overheid' en er is geen strategie waarmee je iedereen bereikt. Jeugdigen echt een stem geven, vraagt tijd, aandacht en een benadering waarmee verschillende (groepen) jeugdigen passend worden benaderd.

Doel

We geven jeugdigen doorlopend een stem binnen het programma. We leren van hun ervaringen, behoefte en leefwereld. Dat is de basis voor het (verder) ontwikkelen van interventies. Zo leidt beter inzicht in de problematiek tot een effectievere aanpak. Door jeugdigen een kans te geven mee te denken en werken aan een gemeentebrede aanpak, dragen we bovendien bij aan hun (zelf)vertrouwen en verantwoordelijkheid.

Doelgroep

We willen alle jeugdigen een stem geven, dus richten we ons allereerst op de brede groep kinderen, jongeren en jeugdigen tussen 8 en 27 jaar via het online jongerenwerk. Daarnaast benaderen we samen met netwerkpartners specifieke groepen die kwetsbaar zijn voor verleiding of dwang vanuit de criminaliteit (zoals kwetsbare meiden) en jeugdigen die al met één been in de criminaliteit staan ('boefjes'). Jaarlijks specificeren we met netwerkpartners de aantallen en (kwetsbare) doelgroepen die we (extra) willen betrekken.

Activiteiten

Ophalen ervaringen en behoeften

In 2024 is met meerdere netwerkpartners gesproken en zijn twee netwerkpartners gestart met het ophalen van ervaringen van Rijswijkse jongeren. In 2025 zetten we de inspanningen voort op verschillende manieren:

- Online. Via het online jongerenwerk van Epic Youth worden vragen uitgezet onder Rijswijkse jongeren. Zo krijgen we zicht op hun leefwereld en kunnen we met vragen inspelen op actualiteiten.
- Gesprekken. Veel (kwetsbare) jongeren gaan niet zomaar over hun ervaring in gesprek. Dat vraagt een veilige omgeving en een contactpersoon die ze vertrouwen. Welzijnspartijen Don Bosco en Welzijn Rijswijk gaan voor Preventie met gezag in gesprek met (kwetsbare) groepen jongeren over hun ervaringen en behoefte.
- Jongerenparticipatie. De stem van jeugdigen is voor meer beleidsterreinen van belang. Hier wordt dus op meer plekken in geïnvesteerd. Vanuit Preventie met gezag sluiten we 1x per jaar aan bij gemeentelijke initiatieven op jongerenparticipatie (bijvoorbeeld de op te zetten jeugdraad) en bij de kinderrechtenambassadeurs om ook daar ervaringen van (jonge) jeugdigen over (ondermijnende) jeugdcriminaliteit op te halen.

Co-creatie: samen ontwikkelen

Vanuit de opgedane ervaring in 2024 starten we in 2025 met het ontwikkelen van projecten en interventies samen met de doelgroep. Dat doen we in ieder geval via:

- Online co-creatie. Vanuit het online jongerenwerk wordt in 2025 een podcast opgenomen. Op basis van de podcast en de vragenlijsten gaat Epic Youth samen met Rijswijkse jongeren interventies ontwerpen.
- Eigen projecten. Als jongeren ideeën hebben die passen binnen de doelen van Preventie met gezag, dan geven we die ideeën een kans. We begeleiden jeugdigen en reserveren budget om projecten uit te proberen.
- Actief betrekken jongeren bij interventies. We betrekken jongeren actief bij de interventies die we (door)ontwikkelen. Zo vragen we leerlingen naar het veiliger maken van scholen en betrekken we jeugdigen in de persoonsgerichte aanpak bij wat zij nodig hebben om uit te criminaliteit te blijven of te stappen.

Rolmodellen

Ter ondersteuning van de stem van de jongeren zetten we rolmodellen in. Hiermee willen we jeugdigen stimuleren bij het delen van hun ervaring en het opzetten van projecten die bijdragen aan het voorkomen dat jeugdigen in de criminaliteit terechtkomen of daarin afglijden. We gaan hierover in gesprek met bijvoorbeeld Serdar Gözübüyük, scheidsrechter in het betaald voetbal.

Leren van andere gemeenten

Jongeren een stem geven blijkt niet eenvoudig. We starten daarom meerdere initiatieven naast elkaar. En sommige pogingen mogen mislukken. Gelukkig is Rijswijk niet de enige Preventie met gezag-gemeente die jongeren wil betrekken. Zo is Delft gestart met een project vanuit co-creatie met jeugdigen en lopen er in Den Haag twee onderzoekstrajecten voor leerlingen van basisscholen en voor jeugdigen die uit de criminaliteit willen stappen. De lessen van andere gemeenten passen we toe op de stem van de jongeren in Rijswijk.

Resultaten

- Per jaar bereiken we minimaal 150 jeugdigen uit Rijswijk die hun ervaring en behoefte delen voor Preventie met gezag.
- In 2025 delen minimaal 20 (kwetsbare) meiden en 20 jongens die met een been in de criminaliteit staan hun ervaring en behoefte. Jaarlijks maken we met netwerkpartners afspraken over het aantal jeugdigen uit specifieke doelgroepen die we bereiken.
- Per jaar denken Rijswijkse jeugdigen over minimaal 3 Preventie met gezag -interventies mee. In 2027 zijn in totaal minimaal 2 projecten op initiatief van jongeren gestart die bijdragen aan de doelen van Pmg.
- In 2027 heeft de gemeente Rijswijk een methode ontwikkeld waarmee de stem van jongeren structureel wordt geborgd in de preventieve aanpak jeugdcriminaliteit.
- De monitoring en evaluatie van Preventie met gezag bevat een jaarlijkse reflectie op de belangrijkste lessen vanuit de stem van de jongeren op het programma Pmg. Waar nodig leidt dat tot aanpassingen in het programma.

Budget

€ 30.000 per jaar voor het ophalen van ervaringen en voor het opzetten, uitvoeren en begeleiden van projecten van jongeren. De inzet op het ophalen van ervaringen vanuit Epic Youth en Welzijn Rijswijk is verdisconteerd in het budget voor deze partijen vanuit respectievelijk interventie 2 en 3.

Coördinatie

De projectleider Preventie met gezag is verantwoordelijk voor het opzetten, doorontwikkelen en borgen van de stem van jongeren binnen Preventie met gezag. Daaronder valt ook het opdrachtgeverschap richting de netwerkpartners die hiervoor (aanvullende) financiering ontvangen: Epic Youth, Welzijn Rijswijk en Don Bosco.

Jongeren een stem geven is een brede bestuurlijke wens van de gemeente. Vanwege het tijdelijke karakter van Pmg blijft de algehele verantwoordelijkheid voor jongerenparticipatie belegd bij de afdelingen Jeugd, Onderwijs & Sport en Communicatie van de gemeente Rijswijk. Preventie met gezag sluit hier waar mogelijk aan bij bijvoorbeeld kinderrechtenambassadeurs of een jeugdraad. Ook projecten van jongeren worden waar mogelijk begeleid vanuit reguliere portefeuilles.

2. Online leefwereld

Analyse

De online leefwereld en digitale verbinding via apps en social media hebben grote impact op het leven van kinderen en jongeren. Gemiddeld brengen zij bijna 3 uur per dag door op social media. Criminaliteit raakt hier eenvoudig mee vermengd: online is het aanbod van criminaliteit en criminele klusjes binnen handbereik. Tegelijkertijd is de onlinewereld voor veel ouders, organisaties en professionals een black box. We zien waardevolle kansen in het uitbreiden van de opdracht aan stichting Epic Youth voor online jongerenwerk.

Doel

We investeren in beter zicht op online trends en ontwikkelingen en in kennis over de impact en risico's van online criminaliteit. Met inzicht en handelingsperspectief stellen we ouders, netwerkpartners en professionals in staat om risico's te signaleren en waar nodig passend actie te ondernemen. Op gemeenteniveau draagt de investering in online expertise bij aan strategievorming.

Doelgroep

Via het (aanvullend) online jongerenwerk richten we ons op drie doelgroepen:

- Netwerkpartners en professionals die werken met (kwetsbare) kinderen en jongeren in Rijswijk.
- Ouders van kinderen in Rijswijk in groep 6, 7 en 8 van de basisscholen.
- Rijswijkse kinderen, jongeren en jongvolwassenen tussen de 8 en 27 jaar. Nadruk gaat in eerste instantie uit naar kwetsbare jeugdigen en (scholen in) meer kwetsbare wijken. Maar daarbij sluiten we bewust geen scholen of wijken uit, omdat alle jeugdigen in aanraking kunnen komen (en kwetsbaar kunnen zijn voor) verleiding vanuit de online criminaliteit.

Activiteiten	Resultaat
Vroegsignalering en zicht op online trends Epic Youth analyseert signalen, trends ontwikkelingen op verschillende social media kanalen in Rijswijk. Deze worden nu halfjaarlijks ontsloten in een rapportage. Vanuit Preventie met gezag wordt dit geïntensiveerd. Dat betekent dat: - Maandelijks een factsheet wordt opgeleverd met de meest relevante online signalen en ontwikkelingen; Deze factsheets worden gedeeld met professionals van de gemeente (bijvoorbeeld leerplicht, jeugdconsulenten, handhaving) en met kernpartners (bijvoorbeeld politie, jongerenwerk, scholen, jeugdhulp); - Op casusniveau de expertise van Epic Youth voor kernpartners beschikbaar is voor vragen, duiding en afstemming. Bijvoorbeeld bij een online conflict; - We ieder kwartaal de belangrijkste trends en ontwikkelingen met Epic Youth en met kernpartners bespreken. Zo voegen we expertise toe aan de partners *(waar moeten we bij deze ontwikkeling op letten?*) en we zorgen voor handelingsperspectief (*wat kan je hieraan doen?*); - We relevante of zorgwekkende trends prioriteren voor het reguliere online jongerenwerk. Epic Youth maakt jongeren bijvoorbeeld bewust van risico's door samen met jongeren video's of podcasts te ontwikkelen; - We bijdragen aan de ontwikkeling van het online in kaart brengen van 'foute' netwerken waarin kwetsbare jeugdigen worden verleid of gedwongen tot activiteiten in de criminaliteit. Dit leidt op termijn tot gerichter ingrijpen (binnen de wettelijke kaders voor onder meer privacy).	Tussen januari 2025 en juni 2027 een maandelijkse factsheet met de meest relevante online signalen, trends en ontwikkelingen is Rijswijk. 4x per jaar duiden we vanuit online expertise de belangrijkste signalen, trends en ontwikkelingen met kernpartners. In 2027 hebben minimaal 5 kernpartners gebruik gemaakt van de online expertise van Epic Youth. Betrokken partners geven in 2027 aan dat zij beter zicht hebben op online trends en ontwikkelingen en dat zij daarmee beter in staat zijn tot tijdig signaleren en/of ingrijpen. Zodra we binnen de wettelijke kaders zicht krijgen op 'foute netwerken', maken we dit met netwerkpartners onderdeel van onze aanpak, waardoor we gerichter interveniëren op het verleiden of ronselen van kwetsbare jeugdigen.
Voorlichting aan professionals en ouders Epic Youth verzorgt voorlichting aan docenten en ouders over online risico's en fenomenen. Hierbij staat steeds een trend, thema of onderwerp centraal. Ook deze voorlichting intensiveren we vanuit Preventie met gezag. Dat betekent dat:	Per jaar stelt Epic Youth op minimaal 8 basisscholen in Rijswijk haar expertise beschikbaar middels informatieproducten of voorlichting aan leerlingen, ouders en/of onderwijspersoneel.

- Epic Youth voorlichtingsbijeenkomsten op basisscholen in Rijswijk organiseert voor ouders en/of docenten. Centraal staat bekend raken met en grip krijgen op de online leefwereld, aandacht voor risico's en concrete tips. Bijeenkomsten kunnen ook plaatsvinden n.a.v. incidenten of actuele (online) ontwikkelingen; - Met basisscholen wordt op maat bekeken op welke manier online expertise nog meer kan bijdragen aan het informeren van ouders en docenten. Voorbeelden zijn een bijdrage aan nieuwsbrieven en het onder de aandacht brengen van relevante apps voor ouders.	
Tools en handelingsperspectief Met Epic Youth investeren we in tools voor professionals en ouders die bijdragen aan concreet handelingsperspectief. Van waar moet ik op letten op de telefoon van mijn kind tot wat kan ik doen als ik me zorgen maak of iets signaleer? Hiervoor verbinden we de expertise van Epic Youth ook aan het bestaande samenwerkingsverband Veiligheid in en rondom scholen (VRIS (zie investering 4).	In 2027 zijn minimaal 8 verschillende tools of informatieproducten voor netwerkpartners ontwikkeld.
Budget	
€ 40.000 per jaar.	
Coördinatie	
De projectleider Preventie met gezag is opdrachtgever voor de aanvullende opdracht aan Epic Youth en zorgt voor verbinding tussen het (aanvullend) online jongerenwerk en relevante beleidsterreinen, projecten en ontwikkelingen binnen de scope van Preventie met gezag.	

3. Weerbaarheid kinderen en jongeren	
Analyse	
Kinderen en jongeren kunnen al op jonge leeftijd (groep 6, 7 en 8 van de basisschool) in aanraking komen met invloed, verleiding of dwang vanuit de (ondermijnende) jeugdcriminaliteit. Deze risico's kunnen zich zowel online als op school of op straat voordoen. Het is van belang om tijdig risico's en risicogedrag te signaleren om hierop tijdig in te grijpen en zo de weerbaarheid van kinderen en (jonge) jongeren te vergroten. Ouderbetrokkenheid is in deze levensfase van kinderen van belang. We investeren daarom ook in weerbaarheid van ouders en professionals zodat ook zij risico's kunnen inschatten en tijdig kunnen ingrijpen.	
Doel	
De weerbaarheid van kinderen en (jonge) jongeren vergroten door meer bewustzijn van risico's op verleiding, ronselen en dwang vanuit de (ondermijnende) jeugdcriminaliteit.	
Doelgroep	
Kinderen (t/m 12 jaar) in de groepen 6, 7 en 8 van basisscholen in Rijswijk en hun ouders/opvoeders. Binnen deze groep focussen we op scholen in kwetsbare buurten van Rijswijk. Zo bereiken we kinderen die een hoger risico lopen op verleiding vanuit de (ondermijnende) jeugdcriminaliteit.	
Activiteiten	**Resultaat**
Alleen jij bepaalt wie je bent (AJB) We zetten de bewezen effectieve interventie 'Alleen jij bepaalt wie je bent' (AJB) in op twee basisscholen in Rijswijk. AJB heeft als doel de ontwikkeling van overlastgevend en/of delinquent gedrag te voorkomen en al aanwezig overlastgevend en/of delinquent gedrag te verminderen. AJB bestaat uit een 2-jarig traject met gestructureerde vrijetijdsbesteding op een lokale sportvereniging in de buurt van hun school, waarbij zij methodisch worden begeleid door opgeleide trainers.	In 2027 hebben 30 kinderen (2 groepen van 15) uit groep 6, 7 en 8 van het basisonderwijs deelgenomen aan een AJB-traject of zitten in de afronding van een AJB-traject.

De interventie AJB wordt apart gefinancierd vanuit het ministerie van J&V. De stichting die hier uitvoering aan geeft legt zelf contact met sportverenigingen.	
Doorontwikkelen voorlichtingsaanbod basisscholen Scholen zijn zelf verantwoordelijk voor het preventief (voorlichtings-)aanbod voor kinderen en ouders. Rijswijk draagt bij aan het beschikbaar stellen van passend aanbod op (basis)scholen. In 2025 brengen we vanuit de Jeugd & Onderwijs met basisscholen het huidige aanbod (verder) in beeld. Hiervoor zijn in 2024 al stappen gezet. Daarnaast wordt samen met het project Dealbreakers (RIEC Den Haag) bepaald waar versterking van het aanbod mogelijk is. Bijvoorbeeld met de interventie 'Kapot Sterk' voor basisscholen. We geven voorkeur aan doorlopende leerlijnen en bewezen effectieve interventies of aan programma's die middels onderzoek en doorontwikkeling toewerken naar bewezen effectiviteit.	Voor 2027 is het preventieve aanbod voor kinderen en ouders op basisscholen in beeld. Scholen kunnen – mits zij daar behoefte aan hebben - in overleg met de gemeente hun preventieve (voorlichtings)aanbod aanscherpen. In 2027 maken bewezen effectieve interventies vanuit Dealbreakers (waaronder de interventie Kapot Sterk) onderdeel uit van het preventieve aanbod voor basisscholen in Rijswijk. Daarmee faciliteren we als gemeente duidelijke keuzes (*less is more*) van basisscholen voor programma's die zijn ingebed in een doorlopende leerlijn en voldoen aan eisen voor bewezen effectieve programma's. In 2027 is het streven dat minimaal 10 basisscholen in Rijswijk gebruik maken van dit onderbouwde aanbod.
Ouderbetrokkenheid In het onderwijs in kwetsbare buurten worden drempels en taalbarrières ervaren bij ouderbetrokkenheid. Met maximaal 3 basisscholen experimenteren we met het anders vormgeven van voorlichting en informatie om de ouderbetrokkenheid te verhogen. Daarvoor werken we samen met stichting Den Bosco die expertise heeft in cultuursensitief werken. Het doel is concrete methoden ontwikkelen en uitproberen. We stimuleren om partners in de wijk zoals huisartsen hierbij te betrekken. We delen succesvolle methoden met andere basisscholen en middelbare scholen in Rijswijk.	In 2027 zijn minimaal 3 verschillende methoden ontwikkeld en uitgeprobeerd voor het vergroten van ouderbetrokkenheid. We meten succes in termen van aantal ouders dat bereikt wordt ten opzichte van de huidige situatie. Docenten op deze scholen merken de toename van ouderbetrokkenheid ook in hun werk en in het contact met ouders over leerlingen. Succesvolle methoden worden breed gedeeld en beschikbaar gesteld aan basisscholen en (waar relevant) middelbare scholen in Rijswijk.
Activiteiten risicojongeren Stichting Don Bosco verzorgt in Rijswijk (onder meer) activiteiten voor kwetsbare kinderen en jongeren. Zo verzorgen zij opvang en activiteiten voor 'sleutelkinderen'. We investeren in uitbreiding van dit aanbod op de locatie van Don Bosco of op een locatie in kwetsbare buurten van Rijswijk. Het aanbod is gericht op jeugdigen (12-18 jaar) die kwetsbaar zijn voor verleiding uit de criminaliteit. Daarbij investeren we ook in scholing van medewerkers van Don Bosco in bewezen effectieve methoden als '*BASTA!*', zodat zij kinderen met verhoogd risico of risicogedrag passend kunnen begeleiden.	Tussen 2025 en juni 2027 worden jaarlijks minimaal 30 kwetsbare kinderen (12-18 jaar) extra begeleid door Don Bosco. Minimaal 80% van deze kinderen woont in Rijswijk in een van de buurten die als extra kwetsbaar is aangemerkt. In 2027 zijn alle medewerkers van Don Bosco die werken met Rijswijkse kinderen geschoold in bewezen effectieve methoden. Wanneer deze methode wordt ingezet, dan worden de uitkomst daarvan gemonitord.
Ambulant jongerenwerk We investeren in extra capaciteit voor ambulant jongerenwerk vanuit Welzijn Rijswijk. Beschikbaarheid van ambulant jongerenwerk is een randvoorwaarde voor het signaleren en corrigeren van onwenselijk gedrag. Focus ligt op jeugdigen die (mogelijk) al met één been in de criminaliteit staan.	In 2027 zijn de jongerenwerkers van Welzijn Rijswijk geschoold in bewezen effectieve methoden. Deze investering heeft een duurzaam effect.

De extra inzet van ambulant jongerenwerk is gericht op locaties met verhoogd risico of meer problemen: specifieke hotspots of op en rond scholen. Per kwartaal prioriteren we de inzet samen met Welzijn Rijswijk. Tot slot investeren we ook hier in de scholing van medewerkers met bewezen effectieve methoden als '*BASTA!*', zodat zij kinderen met verhoogd risico of risicogedrag passend kunnen begeleiden.	In 2027 beoordelen netwerkpartners in de aanpak jeugdcriminaliteit de inzet en bijdrage van het ambulant jongerenwerk positief: het jongerenwerk heeft een positief effect op de aanpak en op jongeren die met een been in de criminaliteit staan.
Budget	
€ 30.000 per jaar voor de investering in ouderbetrokkenheid. € 20.000 per jaar voor aanvullende activiteiten risicojongeren. € 70.000 per jaar voor extra ambulant jongerenwerk. De interventie AJB wordt gefinancierd vanuit het ministerie van J&V.	
Coördinatie	
De projectleider Preventie met gezag voert regie op de uitvoering van AJB en de versterking ouderbetrokkenheid. Daarnaast is de projectleider Preventie met gezag opdrachtgever voor de aanvullende opdracht aan stichting Don Bosco en Welzijn Rijswijk. Het doorontwikkelen van het voorlichtingsaanbod voor basisscholen wordt opgepakt vanuit de portefeuille Jeugd, Onderwijs & Sport. De projectleider Preventie met gezag denkt hierin mee en zorgt voor de koppeling met relevante partners en (regionale of landelijke) ontwikkelingen vanuit Preventie met gezag.	

4. School en veiligheid

Analyse	
Sociale veiligheid is van groot belang om tot optimaal onderwijs te komen. Middelbare scholen in Rijswijk zien dat maatschappelijke problemen de school in komen. Dat leidt tot een toename van (ernstige) incidenten in en rond scholen. Jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit raken vermengd met het normale contact tussen jongeren: online en fysiek. Scholen hebben hier last van en tegelijkertijd zijn deze scholen een belangrijke vind- en signaleringsplek van (mogelijke) jonge aanwas en doorgroeiers. Voor een effectieve aanpak is het cruciaal dat signalen gezien en gedeeld worden en dat de inzet van netwerkpartners op elkaar aansluit.	
Doel	
Met en op scholen investeren we in grenzen stellen en perspectief bieden om te voorkomen dat jonge aanwas en doorgroeiers verder afglijden. We grijpen in waar nodig om incidenten te verminderen en zorgen samen met partners in duurzame veiligheid. Als gemeente investeren we samen met partners in een krachtige aanpak op basis van effectief en efficiënt samenwerken zodat we tijdig signaleren, inzet goed op elkaar afstemmen en samen effectief ingrijpen bij (ondermijnende) jeugdcriminaliteit op en rond scholen. Uitgangspunten zijn: met elkaar leren en doen wat nodig is.	
Doelgroep	
Leerlingen (in de leeftijd 12 t/m 18 jaar) op VO-scholen in Rijswijk. We focussen op de scholen met meer kwetsbare leerlingen. Samen met deze scholen en met netwerkpartners kijken we naar jeugdigen op en rond de scholen die extra kwetsbaar zijn om betrokken te raken bij (ondermijnende) jeugdcriminaliteit.	
Activiteiten	**Resultaat**
Herijken van het VRIS (Veiligheid Rond en In Scholen) - We herijken het convenant en de opzet van het samenwerkingsverband VRIS. Zo bieden we een basis voor effectiever samenwerken, met meer grip op jonge aanwas en doorgroeiers: o We herzien de opzet van het VRIS met jaarlijks twee netwerkbijeenkomsten voor het duiden van trends, het delen van ervaringen, handelingsperspectief en deskundigheidsbevordering.	In 2027 is een nieuwe opzet met een nieuw convenant en handelingsprotocol voor het samenwerkingsverband VRIS. Basisscholen hebben hierin een passende positie. Partners van het VRIS geven in 2027 aan dat zij beter zicht hebben op trends en ontwikkelingen in (online) jeugdcriminaliteit.

o Vanuit het project Dealbreakers wordt een signaleringsoverleg per VO-school geïntroduceerd. Vanuit VRIS sluiten we hierbij aan – en waar Dealbreakers nog niet start initiëren we een signaleringsoverleg vanuit het VRIS. In signalering overleggen ligt de nadruk op school-specifieke trends en signalen (waar nodig op casusniveau). - We zorgen voor aanvullende expertise bij het VRIS om de signaleringsfunctie en het handelingsperspectief van organisaties en professionals te versterken. Daarvoor werken we onder meer samen met Jeugdbescherming West en Epic Youth. - Vanuit het VRIS worden signalen geprioriteerd en voorzien van actie: van het bemiddelen van kennis (*welke methode of training is beschikbaar voor het effectief aanspreken van ouders na incidenten?*), gezamenlijke activiteiten (*gezamenlijke scholing of studiedag voor het schoolpersoneel*) tot het coördineren van een nieuwe aanpak op bijvoorbeeld de escalatie van agressie onder meiden. - We verkennen met basisscholen in Rijswijk of en op welke manier zij bij het VRIS kunnen aansluiten. De ambitie is om met de basisscholen een eigen kernteam in te richten. Een van de inhoudelijke prioriteiten ligt bij het effectiever optreden bij risico's in de overgang van groep 8 naar de brugklas.	Partners van het VRIS beoordelen de samenwerking in 2027 als effectiever en efficiënter, met meer resultaat. Vanuit het VRIS is in 2027 op minimaal vijf trends of signalen voorzien in concrete instrumenten, handelingsperspectief of een passende aanpak.
Actieplan: samen ingrijpen op hotspots – Voor locaties met de meeste of ernstigste problemen maken we met scholen en netwerkpartners een actieplan om de samenwerking te intensiveren: o We starten met focus op het Rijswijks Lyceum & Van Vredenburch College en het omliggende Kruisvaarderspark. Met partners maken we een plan om op korte termijn het aantal incidenten te verminderen en op lange termijn de veiligheid te borgen. Ieder levert een bijdrage vanuit eigen rollen, taken en verantwoordelijkheden, met zowel persoons-, groeps- als gebiedsgerichte inzet. – Vanwege het grote aantal Haagse leerlingen op de Rijswijkse VO-scholen (en het aantal betrokken Haagse leerlingen bij incidenten) zoeken we hierbij samenwerking met de gemeente Den Haag. Daarin verbinden we de gebiedsgerichte inzet met de persoonsgerichte inzet (zie ook interventie 5). – Successen en lessen uit de geïntensiveerde samenwerking worden gedeeld en uitgebreid naar de andere middelbare scholen (en waar relevant basisscholen) in Rijswijk.	Per actieplan wordt een specifieke doelstelling geformuleerd. Bijvoorbeeld het terugbrengen van het aantal (ernstige) incidenten op en rond het Rijswijks Lyceum & Van Vredenburch College. De resultaten worden per actieplan gemonitord en geëvalueerd. In 2027 ervaren betrokken netwerkpartners de samenwerking als efficiënter en effectiever. In 2027 is de samenwerking tussen Rijswijk en Den Haag op de aanpak jeugdcriminaliteit versterkt.
Capaciteit Veiligheidscoördinator (0,7 fte) Vanuit Preventie met gezag financieren we extra capaciteit voor een veiligheidscoördinator op een VO-school voor tenminste de periode van 1 jaar. Deze inzet is ondersteunend aan de bovenstaande activiteiten. Deze veiligheidscoördinator zal een actieve bijdrage leveren aan	De inzet van de veiligheidscoördinator is randvoorwaardelijk voor de overige activiteiten van interventie 4 “school en veiligheid”. De capaciteit draagt bij aan de doorontwikkeling

het herijken van het VRIS, het actieplan en de samenwerking tussen scholen.	van het VRIS en aan de samenwerking tussen VO-scholen.
Voortzetten Dealbreakers Gemeente Rijswijk is aangesloten bij project Dealbreakers van RIEC Den Haag. In 2024 is Dealbreakers gestart als pilot op één VO-school in Rijswijk. In 2025 wordt dit uitgebreid met een tweede VO-school. Vanuit Preventie met gezag zoeken we waar mogelijk de verbinding. Met Dealbreakers wil Rijswijk scholieren weerbaar maken tegen de verleidingen vanuit de criminaliteit, om zo jonge aanwas te voorkomen. Op korte termijn draagt Dealbreakers bij aan het versterken van de verbinding tussen thuis, straat en school. Ook draagt het bij aan meer aandacht voor ouders en worden inzichten en handvatten geboden hoe zij kunnen voorkomen dat kinderen in de drugscriminaliteit belanden.	In 2027 sluit de inzet van Preventie met gezag aan op de inzet van het project Dealbreakers op minimaal 2 VO-scholen in Rijswijk. De verantwoording over de inzet van project Dealbreakers zelf vindt plaats binnen de eigen structuur van het project.
Budget	
€ 80.000 per jaar voor capaciteit veiligheidscoördinator (minimaal 1 jaar). € 20.000 per jaar voor investering in expertise en handelingsperspectief vanuit het VRIS.	
Coördinatie	
De projectleider Preventie met gezag vervult tevens de rol van projectleider bij de doorontwikkeling van het VRIS (herijken structuur en convenant, aanjagen samenwerking). Als coördinator en aanjager geeft de projectleider Preventie met gezag ook opvolging aan de signalen vanuit het VRIS. Verder draagt de projectleider (mede) bij aan het aanjagen van het actieplan met de gemeente, politie en het Rijswijks Lyceum & Van Vredenburch College. De veiligheid in en rond scholen strekt breder dan Preventie met gezag. De projectleider Preventie met gezag sluit waar mogelijk aan bij reguliere portefeuilles voor de opvolging van signalen, Dealbreakers en de samenwerking met individuele scholen. Zo zorgen we dat de investeringen vanuit Preventie met gezag bijdragen aan een duurzaam effect.	

5. Persoonsgerichte aanpak jonge aanwas en doorgroeiers
Analyse
Een relatief kleine groep jongeren en jongvolwassenen is bij de politie in beeld vanwege eerste stappen in de (ondermijnende) jeugdcriminaliteit: de mogelijke jonge aanwas (75). Een nog kleinere groep zet verdere stappen in de criminaliteit als mogelijke doorgroeier en/of harde kern (42). Deze laatste groep is verantwoordelijk voor een relatief groot aantal van de gepleegde delicten en relatief zwaar deel van de gepleegde delicten. In Rijswijk is er nog geen passende persoonsgerichte aanpak (PGA) met de juiste grondslag en randvoorwaarden voor samenwerking met netwerkpartners vanuit zorg en veiligheid.
Doel
Het doel is om vanuit de gemeentelijke basis (het Lokaal Vangnet) een persoonsgerichte aanpak (PGA) voor jonge aanwas en doorgroeiers uit Rijswijk op te zetten. De investering vanuit Preventie met gezag moet ook na 2027 bijdragen aan een gedegen persoonsgerichte aanpak. Binnen de PGA is het doel *"zorgen dat jongeren in de aanpak uit de georganiseerde of ondermijnende criminaliteit stappen en dus niet verder afglijden"*. Samen met netwerkpartners gaan we outreachend en actiegericht met de doelgroep aan de slag. Jongeren worden intensief en praktisch begeleid ("*doen wat nodig is*"). De inzet is altijd een combinatie van preventie en repressie, dat wil zeggen dat we grenzen stellen, perspectief bieden én praktische zaken regelen die helpen om uit de criminaliteit te stappen en te blijven.
Doelgroep
We starten met de mogelijke jonge aanwas en doorgroeiers uit de analyse van de politie. De opzet en criteria van de aanpak specificeren we in 2025 met netwerkpartners. Als startpunt hanteren we: 1) minimaal twee ondermijnende delicten - met voldoende aanwijzingen dat deze plaatsvinden binnen de context van de

georganiseerde criminaliteit - óf sterke vermoedens van strafbare feiten die gestaafd worden door politieregistraties en 2) signalen waaruit blijkt dat de persoon een criminele carrière ambieert of in de georganiseerde criminaliteit dreigt af te glijden - al dan niet gedwongen via criminele uitbuiting. Met partners verkennen we ook het opnemen van broertjes (en zusjes) van doorgroeiers op in de PGA.

Activiteiten	Resultaat
Ontwikkelen persoonsgerichte aanpak – In 2025 zetten we vanuit het Lokaal Vangnet een PGA op voor jonge aanwas en doorgroeiers die woonachtig zijn in Rijswijk. De aanpak wordt zo ingericht/ opgezet dat deze voldoet aan de volgende randvoorwaarden: o Er is een grondslag voor samenwerking en informatie-uitwisseling met veiligheidspartners binnen de PGA; o De aanpak is herkenbaar voor netwerkpartners en gemeenten in de regio; o Er is passende capaciteit en expertise, die specifiek voor deze doelgroep beschikbaar is. – Waar nodig gebruiken we de grondslagen uit de persoonsgerichte aanpak van de gemeente Delft (de 'PAD') als basis voor het op te stellen onderliggende convenant en de gegevensdeling. – We sluiten aan bij de lessen over de PGA (specifiek voor deze doelgroep) op landelijk niveau en uit de gemeenten Delft en Den Haag, bijvoorbeeld over bewezen effectieve interventies en over het versterken van de samenwerking met partners in de strafrechtketen. – De resterende Pmg-periode 2026-2027 gebruiken we als pilotfase om de aanpak door te ontwikkelen. Vanuit Preventie met gezag financieren we extra capaciteit voor de procesregie voor het draaien en doorontwikkelen van de PGA.	Eind 2025 heeft Rijswijk samen met netwerkpartners een basis opgezet voor de Persoonsgerichte aanpak jonge aanwas en doorgroeiers. In 2025 starten we met PGA-interventies voor de doelgroep. We kiezen voor het actiegericht ontwikkelen van de aanpak (in pilotvorm). Dat betekent dat we tegelijkertijd de aanpak opzetten en uitproberen ('learning by doing'). Eind 2027 zijn minimaal 15 jeugdigen in de PGA-aanpak opgenomen. In de pilotfase van de PGA wordt het doel gemeten aan de hand van concreet resultaat in casuïstiek.

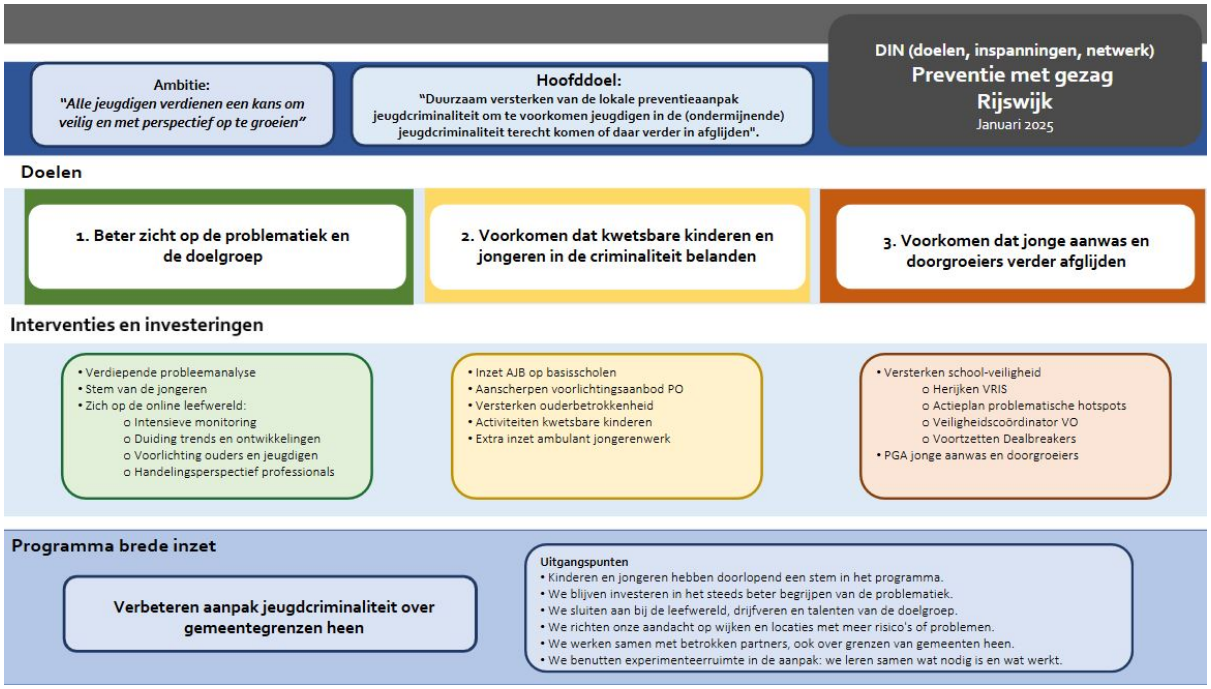
Budget

€ 50.000 per jaar voor 0,5 fte procesregisseur voor het draaien en ontwikkelen van de aanpak. De beschikbaarheid van een procesregisseur met passende kennis en affiniteit voor deze specifieke doelgroep is een randvoorwaarde voor het succes van de aanpak.

Coördinatie

De projectleider Preventie met gezag draagt bij aan de ontwikkeling van de PGA en legt hiervoor verbinding met andere Preventie met gezag -gemeenten. Vanuit de reguliere inzet van de gemeente Rijswijk wordt een projectleider aangewezen voor het opzetten van een PGA jonge aanwas en doorgroeiers.

Onderstaande afbeelding bevat een schematische weergave van de doelen, interventies en investeringen van Preventie met gezag Rijswijk.

5. Programmastructuur en omgeving

5.1 Programmastructuur

Preventie met gezag raakt meerdere domeinen binnen de gemeente Rijswijk. Om de uitvoering van het project de komende 2,5 jaar in goede banen te leiden, wordt gebruik gemaakt van een projectstructuur die aansluit bij de doelstellingen van Preventie met gezag. Dit betekent dat meerdere domeinen en vakafdelingen actief betrokken en ingezet moeten worden.

De opdracht en (aan)sturing van Pmg Rijswijk is belegd bij het domein Maatschappelijke Ontwikkelingen (MO) van de gemeente. Binnen dit domein voert het team Veiligheid, Inspectie & Handhaving (VIH) de regie op de uitvoering van het project. De teammanager VIH is (gedelegeerd) opdrachtgever voor Preventie met gezag. De rol van projectleider is belegd binnen team Veiligheid van VIH.

Gelet op de domeinoverstijgende doelstellingen van Preventie met gezag zal binnen de gemeentelijke organisatie breed verbinding worden gelegd met de andere domeinen en afdelingen. De gemeentebrede inzet op Preventie met gezag wordt afgestemd en bepaald in het Gemeentelijk Mangementteam (GMT). Ook worden de zorg- en veiligheidspartners en (buur)gemeenten actief bij de uitvoering van het project betrokken, zodat we komen tot een breed gedragen en gerichte preventieaanpak.

5.2 Omgeving

Vanuit Preventie met gezag Rijswijk wordt aansluiting en verbinding gezocht met onze netwerkpartners en de ervaringen van andere gemeenten. In deze paragraaf lichten we de belangrijkste kansen en aanknopingspunten in de lokale en regionale samenwerking toe. Daarbij hanteren we als uitgangspunt: *“we komen samen en sluiten aan waar en wanneer dat nodig is*".

Betrokken partijen: lerend netwerk

Als gemeente kunnen we de ambities van Preventie met gezag niet alleen realiseren. Met gemeentelijke afdelingen en professionals en met betrokken netwerkpartners zetten we een lerend netwerk op. In hoofdstuk 6 (monitoring en evaluatie) lichten we dit verder toe.

Samenwerking Preventie met gezag-gemeenten

In de regio zijn er meerdere Preventie met gezag-gemeenten in de regio. Het gaat om de gemeenten Delft, Den Haag, Leiden, Zoetermeer en Gouda. We zoeken de verbinding met en tussen deze gemeenten om van elkaar te leren en om producten, lessen en kansen uit te wisselen. De vorm en frequentie van deze samenwerking volgt uit de behoefte in de praktijk.

6. Monitoring en evaluatie

We richten Preventie met gezag Rijswijk in als lerende aanpak. De aanpak raakt aan verschillende doelgroepen, meerdere domeinen en meerdere netwerkpartners. Daarbij handelen we in een snel veranderende (online) wereld en is (ondermijnende) jeugdcriminaliteit een complex fenomeen.

Een deel van de aanpak bestaat dus uit pionieren en meebewegen met de ontwikkeling in de gemeente en de regio. Als lerende aanpak monitoren we kritisch wat we doen en wat er nodig is. Zo evalueren we interventies tussentijds en volgen we relevante (nieuwe) inzichten en ontwikkelingen: lokaal, regionaal en landelijk. Dat vertalen we weer naar onze aanpak.

6.1 Opzet monitoring en evaluatie

Jaarlijks rapporteren en verantwoorden we aan het Ministerie van Justitie en Veiligheid over de voortgang van het programma als geheel. Daarover informeren we ook de gemeenteraad. Zodra deze beschikbaar is, gebruiken we daarbij de landelijke monitorings-tool Preventie met gezag.

De monitoring en evaluatie van Preventie met gezag Rijswijk is gericht op drie onderdelen:

1) ***De evaluatie van de investeringen en interventies***. We monitoren en evalueren de investeringen en interventies om te leren, bij te sturen en te bepalen wat werkt.
2) ***De evaluatie van de effecten van het programma***. We monitoren in welke mate de aanpak bijdraagt aan de doelen van Preventie met gezag.
3) ***Lerend netwerk***. Als gemeente willen we de ervaringen en lessen uit Preventie met gezag intern tussen de betrokken domeinen en vakafdelingen / teams en extern met netwerkpartners en andere gemeenten delen.

Per onderdeel geven we toelichting op de frequentie, methode en beoogde resultaten van de monitoring en evaluatie. In de rapportage voor de evaluatie worden de drie onderdelen gebundeld en voorzien van een overkoepelen reflectie op de voortgang, het proces en de resultaten.

<u>De evaluatie van investeringen en interventies</u>
Uitgangspunt is dat iedere interventie halfjaarlijks wordt geëvalueerd op voortgang, resultaten (output) en effect (outcome). Kanttekening daarbij is dat de outcome in de praktijk lastig te meten zal zijn, maar wij hier wij deze wel zo goed mogelijk in beeld proberen te krijgen. Voor de interventie AJB kan bijvoorbeeld gekeken worden naar de voortgang van de implementatie (is de interventie gestart?), het aantal deelnemers (output) en op termijn naar (het uitblijven van) recidieven van deelnemers (outcome). De indicatoren worden bij aanvang per investering of interventie bepaald.

<u>De evaluatie van de effecten van het programma</u>
Om de impact van het programma te meten, wordt aangesloten bij de landelijke monitor voor Preventie met gezag. Daarnaast maken we gebruik van de (regionale) analyse die politie maakt over de jonge aanwas, doorgroeiers en harde kern voor de (Pmg-)gemeenten Den Haag en Rijswijk. Dit samen geeft een beeld van de ontwikkeling van de (ondermijnende) jeugdcriminaliteit in Rijswijk.

Daarnaast gebruiken we verschillende lokale databronnen om de context van het programma Preventie met gezag te duiden. Want als de grootstedelijke problematiek in Rijswijk blijft toenemen, dan moet de impact van Preventie met gezag tegen die context worden afgezet. In dat geval is iedere jeugdige die we vanuit Preventie met gezag helpen er één, maar is het niet realistisch te verwachten dat de problematiek met (ondermijnende) jeugdcriminaliteit sterk afneemt.

Lerend netwerk

Tot slot is een belangrijk onderdeel van de monitoring het systematisch reflecteren op het programma als geheel en op investeringen en interventies. Dat doen we samen met betrokken netwerkpartners en professionals.

Met hen reflecteren we op fundamentele vragen als: bereiken we de juiste doelgroep? In hoeverre zijn aanpassingen in de interventies nodig om de doelen te bereiken? Voor losse investeringen en interventies bespreken we met onze samenwerkingspartners en betrokken professionals in hoeverre de gerealiseerde resultaten overeenkomen met de verwachtingen aan de voorkant van de inzet. De opbrengsten duiden we met elkaar in gesprek. Leren ontstaat door inzichten te delen, hierop te reflecteren en onderliggende factoren expliciet te maken.

7. Financiën

Dit hoofdstuk bevat de programmabegroting voor Preventie met gezag Rijswijk. Voor de periode juli 2024 tot en met juni 2027 is voor de gemeente Rijswijk een totaalbudget vastgesteld van €1.239.672,00 (exclusief BTW).

Onderstaande begroting geeft de uitgaven weer per investering of interventie voor Preventie met gezag. Daarbij wijzen we erop dat de gemeente Rijswijk kiest voor een wendbare aanpak. Dat betekent dat we de inzet – en daarmee ook de begroting – aanpassen wanneer daar vanuit de monitoring en evaluatie of vanuit nieuwe inzichten in effectieve methoden aanleiding toe is.

Interventie	2024	2025	2026	2027	Totaal
Stem van de jongeren		30.000	30.000	15.000	**75.000**
Epic Youth: online jongerenwerk		40.000	40.000	20.000	**100.000**
Ambulant jongerenwerk (0,7 fte)		70.000	70.000	35.000	**175.000**
Investering ouderbetrokkenheid		30.000	30.000	15.000	**75.000**
Activiteiten risicojongeren		20.000	20.000	10.000	**50.000**
Veiligheidscoördinator (0,8 fte)		80.000	80.000	40.000	**200.000**
Doorontwikkelen VRIS		20.000	20.000	10.000	**50.000**
Procesregie PGA (0,5 fte)		50.000	50.000	25.000	**125.00**
Programmakosten	100.000	100.000	100.000	50.000	**350.000**
Totaal					**1.200.000**

Toelichting

- Op het totaalbedrag bevat deze begroting een restbedrag van €39.672. We hanteren dat restbedrag als reserve voor onverwachte uitgaven. Daarmee kunnen we ofwel interventies bij succes intensiveren, of kunnen we met nieuwe interventies inspelen op ontwikkelingen die zich gaandeweg voordoen.

- De programmakosten bevat alle uitgaven ten behoeve van de uitvoering en ondersteuning van de aanpak. Hierin zitten onder meer organisatiekosten voor bijeenkomsten, inzet van communicatiemiddelen naar bewoners en professionals en externe ondersteuning bij het opzetten en uitvoeren van de probleemanalyse en het uitvoeringsprogramma.

8. Risico's en beheersmaatregelen

In dit laatste hoofdstuk beschrijven we de belangrijkste risico's voor Preventie met gezag Rijswijk en de maatregelen die we treffen om deze risico's te beheersen.

Risico	Beheersmaatregelen
Beperkte uitvoeringscapaciteit bij de gemeente en/of netwerkpartners	- Beperkte uitvoeringscapaciteit bij de gemeente vraagt scherpe keuzes over prioritering binnen het college of het GMT. - Beperkte uitvoeringscapaciteit bij partners vraagt een constructief-kritisch gesprek over prioritering en het onderzoeken of bestaande capaciteit slimmer kan worden ingezet. - Als uitvoeringscapaciteit blijvend ontbreekt, dan moeten ambities worden bijgesteld.
Stagnatie door beperkte samenhang tussen vakafdelingen van de gemeente.	- Breed bestuurlijk draagvlak in het college van burgemeester en wethouders. - Draagvlak en afstemming in het gemeentelijk managementteam (GMT).
Projecten of interventies worden geremd door privacy technische problemen of bezwaren.	- Externe expertise consulteren - Kennis vergaren bij andere gemeenten - Landelijk adresseren van het probleem

9. Communicatie

In dit hoofdstuk wordt de ambitie op de communicatie over het Uitvoeringsplan Preventie met gezag 2025-2027 beschreven.

Doelgroep

De communicatie is gericht op:

- kinderen, jongeren en jeugdigen tussen de 8 en 27 jaar die in Rijswijk wonen of naar school gaan en in aanraking (dreigen te) komen met criminaliteit;
- ouders van kinderen, jongeren en jeugdigen tussen de 8 en 27 jaar die in Rijswijk wonen of naar school gaan en in aanraking (dreigen te) komen met criminaliteit;
- netwerkpartners en professionals die werken met (kwetsbare) kinderen, jongeren en jeugdigen tussen 8 en 27 jaar die wonen of naar school gaan in Rijswijk;
- alle inwoners van Rijswijk.

Doelstellingen

De volgende doelstellingen zijn geformuleerd op het gebied van communicatie:

- We zorgen voor bewustwording bij ouders en professionals dat jeugdcriminaliteit niet alleen landelijk, maar ook in Rijswijk een groeiend probleem is.
- Communicatie met (ouders van) Rijswijkse kinderen, jongeren en jeugdigen tussen de 8 en 27 jaar die in Rijswijk wonen en werken en in aanraking (dreigen te) komen met criminaliteit vindt voornamelijk plaats via intermediairs (denk aan scholen, Epic Youth, Don Bosco en Welzijn Rijswijk). Goede informatievoorziening voor de intermediairs over mogelijke interventies vanuit preventie met gezag, is dus van groot belang. Netwerkpartners en professionals worden regelmatig op de hoogte gehouden van relevante online signalen, trends en ontwikkelingen is Rijswijk.
- We delen tussentijdse en behaalde resultaten van de ingezette interventies die onderdeel zijn van het Uitvoeringsplan Preventie met gezag 2025-2027

Ambitie campagne

Onderstaand worden verschillende ambities besproken op het gebied van kennis, houding en gedrag.

Kennis

Ouders en professionals betrokken bij Rijswijkse kinderen, jongeren en jeugdigen tussen 8 en 27 jaar die in aanraking (dreigen te) komen met jeugdcriminaliteit, zijn:

- zich bewust dat jeugdcriminaliteit in Rijswijk een groeiend probleem is;
- op de hoogte van de doelstellingen van het Uitvoeringsplan Preventie met gezag 2025-2027;
- op de hoogte van online trends en ontwikkelingen.

Houding

Netwerkpartners en professionals betrokken bij Rijswijkse kinderen, jongeren en jeugdigen tussen 8 en 27 jaar die in Rijswijk wonen of naar school gaan en in aanraking (dreigen te) komen met jeugdcriminaliteit, zijn van plan om ontwikkelingen op gebied van jeugdcriminaliteit te signaleren en hierop in te grijpen.

Gedrag

Netwerkpartners en professionals betrokken bij Rijswijkse kinderen, jongeren en jeugdigen tussen 8 en 27 jaar die in Rijswijk wonen of naar school gaan en in aanraking (dreigen te) komen met jeugdcriminaliteit, hebben zicht op online trends en ontwikkelingen op gebied van jeugdcriminaliteit en signaleren en/of grijpen tijdig.

Strategie

Het Uitvoeringsprogramma Preventie met gezag 2025-2027 wordt gevormd door verschillende interventies die in een periode van tweeënhalf jaar worden ingezet. Na vaststelling van dit uitvoeringsprogramma wordt per interventie, bij de start hiervan, bepaald welke inzet van communicatie nodig is.

Bijlage 1: betrokken partijen

De volgende partijen hebben een bijdrage geleverd aan de probleemanalyse en/of het uitvoeringsprogramma van Preventie met gezag Rijswijk:

- Gemeente Delft (Preventie met gezag)
- Gemeente Den Haag (Preventie met gezag)
- Gemeente Rijswijk:
    - Beleidsmedewerkers: Sociaal domein, Jeugd Onderwijs & Sport, Veiligheid Inspectie & Handhaving, Jeugd & Maatschappelijke Ontwikkeling
    - Medewerkers uitvoering: Handhaving (boa jeugd), leerplicht Rijswijk, coördinatoren Zorg & Veiligheid, Sociaal Wijkteam, Jeugdteam, medewerker Project Prettig in de plus, Werkgevers Servicepunt, Sociaal raadsvrouw, Participatie en Inkomen, Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO), Schuldhulpverlening,
- Reclassering Nederland en Jeugdreclassering
- Politie Rijswijk en analisten van de politie Den Haag
- RIEC Den Haag
- Stichting Alleen Jij Bepaalt (voor interventie AJB)
- Stichting CoachEmUp
- Stichting Don Bosco
- Stichting Epic Youth
- Welzijn Rijswijk
- Primair Onderwijs scholen:
    - Basisschool “Het Kristal”
    - De Wethouder Brederodeschool
    - Mariaschool
- Voortgezet Onderwijs-scholen:
    - voortgezet onderwijs voor en door christenen, GSR Rijswijk
    - Het Stanislascollege Beweeg-vmbo/mavo
    - Het Stanislas Pro
    - Het Rijswijks Lyceum en Van Vredenburch College

Bijlage 2: verdiepende analyse Preventie met gezag Rijswijk

Het ministerie van Justitie en Veiligheid heeft de gemeente Rijswijk geselecteerd voor het landelijk programma Preventie met gezag. Daarbij heeft het ministerie gekeken naar vier indicatoren op basis van relatieve criminaliteitscijfers (aantal registraties per 10.000 inwoners).

Het doel van de verdiepende analyse is zicht krijgen op de lokale problematiek met (ondermijnende en georganiseerde) jeugdcriminaliteit in Rijswijk. De analyse is gebaseerd op data van de gemeente, politie, Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en netwerkpartners. Daarnaast zijn beschikbare onderzoeken en signalen van Rijswijkse partnerorganisaties en medewerkers in de gemeentelijke uitvoering geanalyseerd.

Deze bijlage bevat de belangrijkste conclusies, bevindingen en cijfers van de verdiepende analyse. Om een beeld te geven van de situatie in Rijswijk bespreken we in deze rapportage:

1. De context van de gemeente Rijswijk;
2. De invloed van (georganiseerde en ondermijnende) jeugdcriminaliteit op (jonge) kinderen;
3. Specifieke doelgroepen die actief zijn of carrière maken in de (georganiseerde en ondermijnende) jeugdcriminaliteit.

Scope en methode

Voor de verdiepende analyse is een inventariserend onderzoek uitgevoerd. Om focus aan te brengen in het programma Preventie met gezag is nadruk gelegd op zorgwekkende trends en ontwikkelingen en op jeugdigen die (een verhoogd risico hebben op) toetreden en afglijden in de jeugdcriminaliteit. Dat neemt niet weg dat het met het merendeel van de Rijswijkse jeugdigen goed gaat. De probleemanalyse moet daarom in een breder perspectief worden bezien.

De basis voor de probleemanalyse is gelegd met de data-analyse en (wetenschappelijke) inzichten uit landelijke en regionale onderzoeken. Daarnaast is met partnerorganisaties en met professionals uit Rijswijk de huidige situatie in de gemeente besproken, met bijdragen vanuit ieders eigen ervaring en expertise. De verschillende bronnen zijn onderling met elkaar getoetst: herkennen partners en professionals elkaars signalen en herkennen zij de trends uit data en onderzoek? En kunnen we andersom de signalen van partners en professionals toetsen en onderbouwen met data en onderzoek? Vaak bleken signalen en verschillende bronnen goed bij elkaar aan te sluiten.

Tot slot duiden we in de rapportage de aard en omvang van trends en signalen zo specifiek mogelijk. Waar mogelijk geven we specifieke aantallen weer. In andere gevallen worden alleen signalen of vermoedens benoemd. Dat past bij een fenomeen (criminaliteit) dat zich aan instanties onttrekt en dat snel verandert. We rapporteren signalen en vermoedens als meerdere partners of professionals deze onderschrijven of wanneer signalen aansluiten bij trends in data en/of landelijk onderzoek. We vragen voorzichtigheid met conclusies over hoe vaak dat voorkomt, maar dat het voorkomt geeft voldoende aanleiding tot verder onderzoek en tot handelen vanuit het programma Preventie met gezag.

Conclusie verdiepende analyse

Gemeente Rijswijk is een middelgrote gemeente met grootstedelijke problematiek en met grootstedelijke invloeden. Bij een deel van de inwoners stapelen kwetsbaarheden zoals bijvoorbeeld op armoede en meervoudige problematiek in (eenouder)gezinnen zich op. Een deel van de Rijswijkse kinderen en jongeren groeit daarmee op in een kwetsbare omgeving met meer risico's op verleiding of dwang vanuit criminaliteit.

Daarnaast zien we dat grenzen tussen wijken en gemeenten in het dagelijks leven van weinig betekenis zijn. Kinderen en jongeren ontmoeten elkaar dagelijks op school, op straat en online. Dat inwoners over gemeentegrenzen heen bewegen, zien we ook bij incidenten op en rond scholen, bij jeugdoverlast, bij jeugdcriminaliteit en bij (volwassen) ondermijnende criminaliteit. Een effectieve aanpak vraagt dus keuzes voor doelgroepen en samenwerking tussen partners en gemeenten: zet je (bijvoorbeeld) in op Haagse jongeren die in Rijswijk actief zijn in de jeugdcriminaliteit of op Rijswijkse jeugdigen die vooral in andere gemeenten actief zijn met overlast en jeugdcriminaliteit?

Kijkend naar de invloed van criminaliteit op (jonge) kinderen, dan zien we allereerst dat de online leefwereld en de digitale verbinding via apps en social media grote impact hebben op het leven van kinderen en jongeren. Criminaliteit raakt hier eenvoudig mee vermengd. Online is het aanbod van criminaliteit en criminele klusjes binnen handbereik. Tegelijkertijd is de onlinewereld voor veel ouders, organisaties en professionals een 'black box'. In die context delen professionals en partnerorganisaties uit Rijswijk ook hun zorgen over kwetsbare kinderen en jongeren die slachtoffer worden van ronselen, verleiding of dwang om strafbare feiten te plegen. Dat gaat om verschillende groepen (jonge) jeugdigen die om verschillende redenen kwetsbaar zijn.

Tot slot is gekeken naar jeugdigen die volgens politieregistraties in de (georganiseerde en ondermijnende) jeugdcriminaliteit actief zijn. Daarmee kunnen we ook aantallen duiden. Van de circa ***16.000*** kinderen en jongeren tot 25 jaar in Rijswijk, blijkt dat circa ***420*** jeugdigen een verhoogd risico lopen om door de politie verdacht te worden van een drugsdelict. In 2023 zijn ***225*** personen (tot 27 jaar) uit Rijswijk verdacht van enig misdrijf. Uit een verdiepende analyse komen ***117*** personen (tot 27 jaar) uit Rijswijk naar voren die mogelijk behoren tot de doelgroep van Preventie met gezag. Van die 117 personen behoren ***42*** personen mogelijk tot de groepen 'doorgroeiers' en 'harde kern'.

Concluderend zien we in Rijswijk met (ondermijnende) jeugdcriminaliteit een fenomeen dat zich regionaal ontwikkelt. Ook in Rijswijk is deze criminaliteit aanwezig en ook in Rijswijk is er een voedingsbodem voor (jeugd)criminaliteit. Met de meeste kinderen en jongeren gaat het goed, maar een deel van hen is (extra) kwetsbaar voor criminele invloeden, verleiding en dwang. Daarbinnen zien we een kleine groep van circa 117 jongeren en jongvolwassenen die ook zichtbaar in de criminaliteit actief zijn. Daarbinnen is een groep van 42 jeugdigen verantwoordelijk voor een relatief groot aantal van de gepleegde delicten en relatief zwaar deel van de gepleegde delicten.

1. Algemeen beeld: de context van de gemeente Rijswijk

Rijswijk is een middelgrote gemeente met grootstedelijke problematiek en met grootstedelijke invloeden. Daarmee heeft ook de gemeente Rijswijk een mogelijke voedingsbodem voor (georganiseerde en ondermijnende) jeugdcriminaliteit[4]. In het bijzonder vallen de volgende zaken op:

1. Rijswijk heeft relatief veel kinderarmoede[5]: in 2022 groeide 1 op de 7,6 kinderen (***13,2%***) op in een gezin met een laag inkomen tot 120% van het sociaal minimum. Ook heeft Rijswijk relatief veel eenoudergezinnen in armoede. Het aandeel kinderarmoede is landelijk en regionaal gezien hoog: in 2022 kende in de regio alleen de gemeente Den Haag meer kinderarmoede (15,2%).
2. Ook in breder perspectief is Rijswijk kwetsbaar op armoede en bestaanszekerheid. Tussen 2011 en 2022 is in vrijwel alle gemeenten het aantal personen met een laag inkomen gedaald, maar niet in Rijswijk. In deze periode is ook de inkomensontwikkeling achtergebleven en is het aantal bijstandsuitkeringen bovengemiddeld toegenomen.
3. Professionals in de gemeentelijke uitvoering zien een toename van zware, meervoudige problematiek in gezinnen. Een analyse van de stapeling van achterstanden op het gebied van inkomen, werk, opleiding, gezondheid, veiligheid, huisvesting en woonomgeving (de MDI-score[6]) bevestigt het grootstedelijk karakter van de problematiek in de gemeente Rijswijk.

De ontwikkeling van kwetsbaarheden en grootstedelijke problematiek is niet los te zien van de demografische ontwikkeling van Rijswijk. Sinds 2011 is het aantal huishoudens in Rijswijk met ***16%*** gestegen. Dat is beduidend hoger dan het landelijk gemiddelde (***10%***)[7]. De prognose is dat het aantal inwoners in Rijswijk tot 2050 verder toeneemt met ***47%*** ten opzichte van 2023[8].

Het percentage sociale huur in corporatiebezit in Rijswijk bedraagt per 1 januari 2024 ***28,3%***[9], tegen 28,6% landelijk. Dit is gebaseerd op een eigen analyse van directe gegevens uit de BAG. Wanneer we uitgaan van de CBS-data die het percentage sociale huurwoningen in Rijswijk aangeeft, dan betreft dit het door CBS geschatte/berekende percentage sociale huurwoningen *van zowel corporaties als van andere verhuurders*. Er zijn namelijk ook institutionele/commerciële vastgoedbeleggers en particuliere beleggers die woonruimte met een sociale huurprijs verhuren in Rijswijk. Als we die cijfers ook meenemen, komen we op ***32,6%***. Deze woningen worden regionaal toegewezen via Woonnet Haaglanden.

---

[4] Zie voor een toelichting op risicofactoren en beschermende factoren bijvoorbeeld: Van Wijk, W., van Esseveldt, J., Broekhuizen, J. & Bervoets, E. (2021). *Jongeren en georganiseerde drugscriminaliteit in de regio Den Haag: Een onderzoek naar aard, omvang, voedingsbodems en preventie*.

[5] De analyse van kinderarmoede, armoede en bestaanszekerheid is sterk gebaseerd op de analyse van professor Koen Caminada van Leiden University, tevens lid van de Commissie Sociaal Minimum. Professor Caminada heeft begin 2024 een analyse gepresenteerd over bestaanszekerheid en armoede in de gemeente Rijswijk. De cijfers in de analyse van de voedingsbodem voor criminaliteit zijn afkomstig uit de analyse van professor Caminada, het CBS en de gemeente Rijswijk.

[6] MDI staat voor Multi Deprivation Index, oftewel de Meervoudige Achterstands Index. In de analyse refereren we naar het onderzoek: Dagevos, J., et al. (2022). *Werelden van verschil. Achterstandsproblematiek in Nederland in kaart gebracht.* Het PON & telos.

[7] Meerdere partnerorganisaties – waaronder de politie – geven aan dat de sterke bevolkingsgroei niet wordt bijgebeend in personeelscapaciteit. Door de sterke bevolkingsgroei wordt het personeelstekort dus versterkt.

[8] De prognose is afkomstig van het dashboard Rijswijk In Cijfers (https://rijswijk.incijfers.nl/dashboard/).

[9] Het percentage 28,3% betreft het aandeel sociale huurwoningen in eigendom van woningcorporaties per 1 januari 2024, tegen 28,6% landelijk. Met dit percentage zit de gemeente Rijswijk iets onder het landelijk gemiddelde.

Door het regionale woningtekort komen mensen met verschillende achtergronden vanuit de regio naar Rijswijk. Zo zien meerdere partnerorganisaties en professionals in de gemeentelijke uitvoering een toename van het aantal eenoudergezinnen die na een echtscheiding (veelal vanuit Den Haag) in Rijswijk komen wonen[10]. In lijn met deze signalen geeft ook politie aan dat zij stalkingsproblematiek tegenkomen waarbij het slachtoffer in Rijswijk is komen wonen en de stalker in Den Haag woont.

Daarnaast valt het aantal inwoners op met een niet-westerse migratieachtergrond (***23,9%***). Dat aandeel stijgt ook harder dan gemiddeld. Volgens partnerorganisaties en professionals zitten daarin specifieke kwetsbaarheden voor kinderen en jongeren. Zij wijzen op de effecten van taalbarrières bij ouders en op taalachterstanden bij kinderen. Professionals zien een toename van kinderen die tolken voor ouders, ook bij gevoelige onderwerpen als uitkeringen en schulden, en wijzen op het belang van cultuursensitief werken. Voor kwetsbare kinderen en jongeren is het essentieel rekening te houden met cultuurspecifieke drempels, gewoontes en taboes. Zo zorg je dat hulpverlening effectief is doordat het aansluit bij de normen en waarden van de mensen en gezinnen.

De hier beschreven kwetsbaarheden komen voor in alle wijken, maar binnen specifieke buurten komen kwetsbaarheden sterker samen. Van oudsher is de Muziekbuurt een kwetsbare wijk in Rijswijk, maar uit cijfers van de gemeente Rijswijk en uit signalen van partners en professionals blijkt dat ook in andere buurten kwetsbaarheden (extra) samenkomen. Het gaat bijvoorbeeld om (delen van) Stervoorde, het Havenkwartier, het Stationskwartier en de Ministerbuurt.

Concluderend is er in Rijswijk sprake van grootstedelijke problematiek met een opeenstapeling van achterstanden en kwetsbaarheden. In de regio stijgt gemeente Den Haag er qua sociale problematiek bovenuit, maar gemeente Rijswijk lijkt qua sociale problematiek mee te groeien met Den Haag. De demografische groei en ontwikkeling draagt daaraan bij. Een deel van de Rijswijkse kinderen en jongeren groeit dus op in een kwetsbare omgeving.

Kanttekening sociale problematiek

Bij deze analyse van kwetsbaarheden en sociale problematiek plaatsen we een kanttekening. Deze problematiek kan niet vanuit Preventie met gezag worden opgelost. Grootstedelijke problematiek vraagt inzet vanuit het sociaal domein in samenwerking met andere domeinen. De onderliggende kwetsbaarheden hangen niet alleen samen met risico's op criminaliteit, maar ook met opgaven op het gebied van bijvoorbeeld bestaanszekerheid, kansengelijkheid, jeugdhulp en huiselijk geweld. We geven de context weer om samenhang tussen domeinen zichtbaar te maken.

Gemeentegrenzen vervagen

De gemeente Rijswijk ligt aaneengesloten tussen de gemeenten Delft en Den Haag. In het dagelijks leven zijn de grenzen tussen wijken en gemeenten echter van weinig betekenis. Kinderen, jongeren en jongvolwassenen uit verschillende wijken en gemeenten ontmoeten elkaar dus dagelijks. Jeugdigen gaan over gemeentegrenzen heen naar school en ontmoeten elkaar online en op straat.

[10] Dit signaal sluit aan bij cijfers over eenoudergezinnen: in Rijswijk is ***30,4%*** van de gezinnen een eenoudergezin. Dat aandeel is in lijn met (grote) steden als Den Haag (30,2%), Delft (29,5%) en Rotterdam (36,3%). Bron: https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/dashboard-bevolking/regionaal/alleenstaanden. Wel stijgt het aantal eenoudergezinnen in Rijswijk harder dan in deze steden. Tussen 2010 en 2024 is het aantal eenoudergezinnen in Den Haag met 16,6% toegenomen, in Delft met 16,7% en in Rotterdam met 15,2%. In Rijswijk is het aantal eenoudergezinnen tussen 2010 en 2024 met maar liefst ***58,3%*** toegenomen. Bron: Statline CBS.

Dat gemeentegrenzen vervagen raakt alle aspecten van het leven, dus ook jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit. Zo zien vier Voortgezet Onderwijs (VO) scholen in Rijswijk afgelopen jaren een toename van (ernstige) incidenten: van afpersing en drugshandel tot geweldsincidenten. Wel verschilt het aantal incidenten tussen de scholen. Op deze vier scholen zitten opvallend veel leerlingen uit Den Haag: Rijswijkse jongeren gaan juist vaker in andere gemeenten naar de middelbare school, bijvoorbeeld in Delft. Een groot deel van de incidenten op en rond Rijswijkse VO-scholen wordt veroorzaak door leerlingen die veelal woonachtig zijn in Den Haag.

Ook uit politiecijfers blijkt dat gemeentegrenzen van weinig betekenis zijn. In 2023 zijn *340 incidenten* geregistreerd binnen én buiten Rijswijk met een verdachte (onder de 27) die woonachtig is in Rijswijk. Tegelijkertijd zijn er dat jaar *373 incidenten* in Rijswijk geregistreerd met een verdachte onder de 27; slechts in 79 gevallen was sprake van een verdachte die volgens de BRP[11] in Rijswijk woont. Oftewel:

- *79* incidenten zijn gepleegd in Rijswijk door jongeren die daar ook wonen;
- *294* incidenten zijn in Rijswijk gepleegd door jongeren die daar niet wonen (volgens de BRP);
- *261* incidenten zijn in andere gemeenten gepleegd door jongeren die in Rijswijk wonen.

Bij deze cijfers horen twee kanttekeningen. Allereerst zie je in deze cijfers terug dat leerlingen over gemeentegrenzen heen naar school gaan. Daarnaast staan kinderen soms in een andere gemeente ingeschreven dan waar ze hun hoofdverblijf hebben. Er zijn voorbeelden gegeven van kinderen van gescheiden ouders die in Den Haag staan ingeschreven maar in Rijswijk wonen, of van broertjes en zusjes die op verschillende adressen staan ingeschreven.

De gemeentegrenzen zijn dus in zowel het dagelijks leven van kinderen en jongeren als in de jeugdcriminaliteit van weinig betekenis. Tegelijkertijd zijn gemeentegrenzen wel bepalend voor de inzet van organisaties en (jeugd)hulpverlening. Zo maakt het voor scholen uit waar leerlingen wonen als ze contact hebben met politie over een incident, blijven Rijswijkse leerlingen op scholen in Delft makkelijker buiten beeld voor Rijswijkse partners en kunnen schoolconsulenten in Rijswijk voor Haagse leerlingen niet dezelfde hulp inzetten als voor Rijswijkse leerlingen.

Concluderend kan jeugdcriminaliteit niet alleen vanuit gemeentegrenzen worden bekeken. Het is een gegeven dat jeugdigen zich tussen gemeenten bewegen. In een effectieve aanpak spelen gemeenten en partners daar samen op in. Daarnaast laat het zien dat keuzes nodig zijn: zet je (bijvoorbeeld) in op Haagse jongeren die in Rijswijk actief zijn in overlast of jeugdcriminaliteit, of op Rijswijkse jeugdigen die vooral in andere gemeenten actief zijn met overlast en jeugdcriminaliteit?

Georganiseerde en ondermijnende criminaliteit

Preventie met gezag kijkt naar (ondermijnende en georganiseerde) jeugdcriminaliteit. Om het toetreden en afglijden van jeugdigen in ondermijnende criminaliteit en de impact van deze criminaliteit op kinderen en jongeren te duiden, kijken we ook naar ondermijnende criminaliteit in het algemeen. Deze subparagraaf gaat dus over ondermijnende criminaliteit voor alle leeftijden.

[11] BRP: Basisregistratie Personen

De georganiseerde en ondermijnende criminaliteit ontwikkelt zich in een regionale context[12]. De regio Den Haag heeft een aantrekkelijke ligging en infrastructuur. De ondermijnende criminaliteit is dan ook zichtbaar in de regio én in de gemeente Rijswijk. Afgelopen jaar zijn er in meerdere Rijswijkse woningen en opslagboxen drugs en wapens aangetroffen, zijn er woningen gesloten vanwege (vermoedens van) drugshandel en zijn inwoners van Rijswijk aangehouden op verdenking van betrokkenheid bij de (regionale) handel in drugs. Het gaat hier vooral om (jong)volwassenen.

Ondermijnende criminaliteit stopt dus niet bij grenzen van gemeenten. Dat blijkt ook uit de data[13]. Tussen 2020 en 2022 werd ***77,5%*** van de ondermijnende delicten[14] in Rijswijk gepleegd door een verdachte die zelf niet in Rijswijk woont. In deze periode werden zelfs meer ondermijnende delicten in Rijswijk gepleegd door inwoners van Den Haag (165) dan door inwoners van Rijswijk (120). Tegelijkertijd werd in deze periode ***66,7%*** van de verdachten die staat ingeschreven in Rijswijk verdacht van het plegen van ondermijnende delicten in een andere gemeente. Beide percentages liggen (ruim) boven het landelijk gemiddelde.

Het regionale karakter van de ondermijnende criminaliteit zien we ook in relatie tot jeugdcriminaliteit. Zo constateert de organisatie Epic Youth voor online jongerenwerk over drugshandel via social media in Rijswijk: "*Online drugsverkoop is met name een regionaal probleem. Verkopers bieden drugs aan in de hele regio Haaglanden en Rotterdam-Rijnmond.*" Ook professionals als schoolconsulenten en veiligheidscoördinatoren op scholen zien onder jeugdigen in Rijswijk trends die daarbij aansluiten. Zo vinden sommige leerlingen Rotterdam "*interessant*". Dat is op zichzelf niet verkeerd, maar het geeft de context weer waarin criminele verbindingen kunnen ontstaan.

Concluderend blijkt de problematiek met de ondermijnende criminaliteit (voor (jong)volwassenen) niet een specifiek Rijswijks probleem. Deze criminaliteit is niet gebonden aan gemeentegrenzen en ontwikkelt zich regionaal. Tegelijkertijd is de problematiek met ondermijnende criminaliteit óók in Rijswijk aanwezig. Daarbij valt op dat delicten in de ondermijnende criminaliteit – net als bij jeugdcriminaliteit - vaak over gemeentegrenzen heen wordt gepleegd.

2. De invloed van criminaliteit op (jonge) kinderen

Trends in jeugdcriminaliteit

De invloed van (georganiseerde en ondermijnende) jeugdcriminaliteit op (jonge) kinderen moeten we in perspectief plaatsen. De geregistreerde jeugdcriminaliteit in Nederland is afgelopen decennia fors afgenomen[15]. Ten opzichte van 2006-2008 was in 2023 zelfs sprake van meer dan een halvering van het aantal verdachten per 1.000 jeugdigen. Ook laten studies in de criminologie consequent zien dat jeugdcriminaliteit grotendeels onder opgroeiproblemen kan worden geschaard dat afneemt met het ouder worden. Slechts een klein deel van de jongeren groeit door in de criminaliteit.

---

[12] In de regio Den Haag is ondermijnende criminaliteit in de regio zichtbaar in de vorm van zowel drugscriminaliteit, witwassen, arbeidsuitbuiting, mensenhandel, vastgoedfraude, OMG's als jonge aanwas. Bron: RIEC Den Haag (2023). *Ontwikkelstrategie aanpak ondermijning 2023 en verder. Eén coalitie tegen ondermijning in de regio Den Haag*. Den Haag.

[13] Bron: https://www.zichtopondermijning.nl/. Zicht op Ondermijning is een dashboard van verschillende lokale en landelijke overheden, geïnitieerd door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK).

[14] Ondermijnende delicten zijn hier gedefinieerd als: drugsdelicten, financiële delicten, geweldsmisdrijven en (vuur)wapenmisdrijven.

[15] Laan, van der., A.M. (2024). *Ontwikkelingen in de jeugdcriminaliteit 2000-2023. Synthese van bevindingen uit de Monitor Jeugdcriminaliteit.* Den Haag: WODC.

Deze trends zijn geruststellend, want met de meeste jongeren gaat en komt het goed. Tegelijkertijd vragen deze trends een paar kanttekeningen. Allereerst zijn er registratie effecten. In onderzoek geven jongeren zelf aan dat jeugddelinquentie ongeveer een factor tien hoger ligt dan het aantal verdachten in politieregistraties[16]. Daarnaast is het zicht op online delicten beperkt: er zijn weliswaar stevige signalen, maar het aantal (politie)registraties van online delicten is minimaal. Tot slot delen partnerorganisaties in Rijswijk hun zorgen over de verjonging van criminaliteit en over het ronselen van kwetsbare (jonge) kinderen en jongeren. Op deze kanttekeningen en zorgen gaan we nader in.

Online leefwereld

De online leefwereld en de digitale verbinding via apps en social media is bepalend voor het leven van kinderen en jongeren. Gemiddeld brengen jongeren bijna 3 uur per dag door op social media[17]. Het heeft de dynamiek tussen jeugdigen fundamenteel veranderd: het maakt alles zichtbaar, werkt 24 uur per dag door en raakt alle aspecten van het leven: van relatievorming tot pesten en groepsdruk.

Jeugdigen komen dus makkelijk in aanraking met online trends en ontwikkelingen. Epic Youth brengt als organisatie voor online jongerenwerk trends op sociaal media in Rijswijk in kaart. Tussen januari en september 2024 signaleert Epic Youth bijvoorbeeld vormen van polarisatie en pesten: "*Roddels en online pesten via exposing en 'raad de leerling' is ook zichtbaar in Rijswijk. Deze accounts verspreiden persoonlijke informatie over anderen. [...] Het leidt tot pestgedrag, maar in sommige gevallen ook tot problemen in de familie omdat met name meiden worden weggezet als onzedelijk en oneervol.*"

Ook veiligheidscoördinatoren van VO-scholen in Rijswijk hebben voorbeelden van challenges ('*online uitdagingen*') die geweld of vernedering uitlokken onder groepen jongeren. Beelden van deze challenges gaan vervolgens via social media de school door en lokken weer ruzie en reactie uit; zowel online als in de fysieke wereld. Hier raken de fysieke en online leefwereld met elkaar verweven.

Ook in de (jeugd)criminaliteit zijn de fysieke en online leefwereld met elkaar verweven[18]. Zo vindt ronselen voor criminaliteit (ook) online plaats, is er een signaal van stickers op lantarenpalen met QR-codes waarmee jongeren zich kunnen aanmelden voor 'klusjes' en zijn er signalen of vermoedens van jeugdigen die digitaal fraude plegen of afpersen. Apps en sociale media als Snapchat en Telegram werken anoniem en worden hier vaker voor gebruikt. Deze landelijk trends worden ook lokaal in Rijswijk waargenomen. Omdat het gaat om signalen is het moeilijk om hier specifieke aantallen aan te verbinden[19]. Wel worden signalen in de interviews en focusgroepen breed herkend en gedeeld.

Zo ziet Epic Youth in Rijswijk bijvoorbeeld tussen januari en september 2024 een "*zorgwekkende stijging in het aantal online berichten waarin vals geld en clonecards worden aangeboden*" en een dagelijkse handel in drugs: "*Vaak worden menukaarten gedeeld. Jongeren kunnen met slechts enkele klikken via sociale media een bestelling plaatsen. Naar leeftijd wordt niet gevraagd.*"

---

[16] Tollenaar, N., Beijers, J., & Van der Laan, A.M. (2024). *Monitor Zelfgerapporteerde Jeugddelinquentie 2023.* WODC en CBS.
[17] Jonker, T., Boekee, S., & Van der Veer, N. (2024). *Nationaal Social Media Onderzoek 2024.* Newcom Research & Consultancy.
[18] Zie bijvoorbeeld: Hoeben, E., & Weerman, F. (2024). *Factsheet: Leiden sociale media tot meer jeugdcriminaliteit?* NSCR.
[19] Ook vanuit de wetenschap is meer onderzoek nodig naar deze nieuwe ontwikkelingen en fenomenen. Zo heeft het NSCR aangekondigd te starten met een grootschalig vijfjarig onderzoek naar het verband tussen sociale media en jeugdcriminaliteit. Vanuit Preventie met gezag Rijswijk blijven we dit volgen zodat we met nieuwe inzichten onze aanpak kunnen versterken.

De online dynamiek verandert dus snel en beïnvloedt het leven van alle (jonge) kinderen en jongeren. Criminaliteit raakt eenvoudig vermengd met het normale online verkeer. Voor kinderen is online criminaliteit en het online aanbod van bijvoorbeeld drugs en criminele klusjes binnen handbereik[20]. Tegelijkertijd is de online wereld voor veel ouders, organisaties en professionals een black box.

Kwetsbare kinderen en jongeren

Meerdere partnerorganisaties en professionals uit Rijswijk delen hun zorgen over kwetsbare kinderen en jongeren die slachtoffer kunnen worden van ronselen, verleiding of dwang om strafbare feiten te plegen. Ook hier zijn er geen betrouwbare cijfers over het aantal kwetsbare jongeren dat ook daadwerkelijk wordt geronseld of verleid voor de criminaliteit[21].

Wel zijn er vanuit meerdere partnerorganisaties en professionals in Rijswijk signalen die passen bij het beeld uit landelijk onderzoek. Zij noemen voorbeelden in Rijswijk van handel in sigaretten en vapes door kinderen in groep 7/8 van de basisschool en de brugklas en van jongeren in de leeftijd 13-14 jaar die hun pinpas afgeven, die klusjes doen zoals pakketjes wegbrengen of die slachtoffer worden van bijvoorbeeld geldezel-constructies voor het oversluizen of witwassen van geld.

De oorzaak van kwetsbaarheid verschilt per jeugdige. Het Centrum Kinderhandel en Mensenhandel zegt daarover: "*Slachtoffers zijn vaak kwetsbare kinderen en jongvolwassenen die niet zelf om hulp kunnen of durven vragen, omdat zij zich niet als slachtoffer identificeren, bang zijn voor represailles van de daders of om zelf vervolgd te worden.*" Vaak speelt een combinatie van leeftijd, minder ouderlijke betrokkenheid, naïviteit, beïnvloedbaarheid, minder intelligentie of een licht verstandelijke beperking (lvb), autisme, adhd, verslaving, financiële behoeften vanuit armoede en/of (informele) schulden. Een deel van deze factoren zien we ook terug in cijfers van de reclasseringsorganisaties. Zo is bij ***47,2%*** van de Rijswijkse reclasseringscliënten psychische problematiek en/of lvb aanwezig.

Een belangrijke kanttekening is dat kwetsbaarheid of beïnvloedbaarheid niet alleen ontstaat vanuit een problematische thuissituatie. Hier spelen ook relatief onschuldige factoren als gevoeligheid voor status en groepsdruk, erbij willen horen of geld nodig hebben om bijvoorbeeld te roken. Ook kan beperkte ouderlijk betrokkenheid samenhangen met ouders die veel werken, ouders die een hoge prestatiedruk opleggen of ouders die risico's van criminaliteit niet (willen) zien.

Jongerenwerk benadrukt tot slot dat ook in Rijswijk kinderen en jongeren worden beïnvloed door negatieve rolmodellen en dat deze kinderen en jongeren de verleiding ervaren van het snelle geld. Ook andere partnerorganisaties in Rijswijk herkennen dit. Dure spullen, merkkleding en sociale status kunnen veel effect hebben. Het kunnen weerstaan van deze verleiding en perspectief hebben op werk en opleiding blijken bepalend om op het rechte pad te komen en te blijven.

---

[20] Vanuit Pmg Rijswijk volgen we de verschillende lopende onderzoeken naar dit fenomeen. Zo voert Universiteit Utrecht van september 2024 tot en met de zomer van 2025 samen met RIEC Midden-Nederland een onderzoek uit naar het online benaderen van jongeren voor (drugs)criminaliteit. Daarbij wordt gekeken of bepaalde jeugdigen meer risico lopen om online benaderd te worden voor criminaliteit

[21] Onderzoeken geven hooguit een indicatie. Landelijk onderzoek van Centrum Kinderhandel en Mensenhandel (2022) stelt dat jaarlijks vermoedelijk duizenden slachtoffers, met name Nederlandse kinderen en jongeren, gedwongen worden om strafbare feiten te plegen. Uit een onderzoek in Rotterdam (2021) blijkt dat de helft van de bijna vijfhonderd bevraagde eerstelijns professionals in de voorgaande twee jaar meerdere (vermoedelijke) slachtoffers van criminele uitbuiting heeft gesignaleerd. Uit onderzoek in Zeeland (2023) blijkt dat ongeveer de helft van de medewerkers en circa zestig procent van de bestuurders in het voortgezet speciaal onderwijs en het praktijkonderwijs in de provincie Zeeland te maken hebben gehad met criminele uitbuiting onder scholieren.

Verjonging

Meerdere partnerorganisaties delen hun zorgen over de steeds jongere leeftijd waarop kinderen bij zware delicten betrokken zijn. Zo ziet jeugdreclassering bijvoorbeeld een toename van 13- en 14-jarigen die betrokken zijn bij delicten als woningovervallen en straatroof. Uit onderzoek blijkt het beeld over de toegenomen ernst van de jeugdcriminaliteit op basis van verschillende bronnen echter diffuus[22]. Hoewel een algemene verjonging of verharding niet uit cijfers blijkt, lijkt er bijvoorbeeld tussen 2017-2021 wel een toename van minderjarige daders van een ernstig geweldsmisdrijf geconcentreerd in de G4- gemeenten. In dat perspectief plaatsen we ook de signalen over Rijswijk.

Op straat ziet de politie regelmatig kinderen die op 'hotspots voor overlast' of rond overlastgevende groepen actief zijn. Dan gaat het om kinderen rond de 10 jaar en in uitzonderingen om kinderen van 8 jaar. Vaak gaat het om groepen van 5 tot 15 jeugdigen die rondhangen op specifieke plekken zoals winkelcentra, het station of een sporthal. Zowel bij veiligheidspartners (politie) als het jongerenwerk zijn er een aantal hotspots en enkele groepen in beeld[23]. Soms zijn deze groepen alleen betrokken bij samenscholing ('rondhangen') of overlast, en op sommige plekken zijn deze groepen ook betrokken bij intimidatie, vandalisme of (drugs)criminaliteit. Het jongerenwerk benadrukt dat zij bij die jonge kinderen vooral broertjes zien die aansluiten en ingroeien in groepen jeugdigen.

Zorgen over meiden

Tot slot zijn er vanuit partnerorganisaties (voorzichtige) signalen en zorgen gedeeld over (extra) kwetsbare meiden. Deze signalen zijn nog moeilijker te grijpen; de leeftijd loopt bijvoorbeeld uiteen van eind basisschool tot jongvolwassenen. Meiden blijven makkelijker onder de radar en worden door partners en professionals vaker gezien als slachtoffer dan als dader. Op basis van onderzoek weten we dat meiden vaak op andere manieren betrokken zijn bij criminaliteit dan jongens[24]. Meiden plegen andere soorten misdrijven en plegen misdrijven ook op een andere manier. Wanneer meiden of volwassen vrouwen deelnemen aan georganiseerde criminele activiteiten, lijken ze vaak een meer sociale of faciliterende rol te vervullen, terwijl mannen eerder het 'zware werk' verrichten[25].

Partnerorganisaties delen specifiek voor Rijswijk signalen en vermoedens van meiden die slachtoffer worden van verschillende vormen van misbruik en uitbuiting. Dat kan gaan om seksueel misbruik en loverboyproblematiek, maar ook om lovergirls (je voordoen als vriendin om je de criminaliteit in te lokken) en het inzetten van meiden als bijvoorbeeld geldezel.

In deze context zijn er ook zorgen geuit over het "*meiden venijn"* op middelbare scholen dat in de laatste twee jaar meer extreme vormen lijkt aan te nemen. Dan gaat het om snel escalerende ruzies tussen (groepen) meiden met hele heftige uitingsvormen: van vechtpartijen (die gefilmd worden),

---

[22] Laan, van der., A.M. (2024). *Ontwikkelingen in de jeugdcriminaliteit 2000-2023. Synthese van bevindingen uit de Monitor Jeugdcriminaliteit.* Den Haag: WODC.

[23] Partners geven aan dat dit soort de samenstelling van jeugdigen op de hotspots of groepen jeugdigen vaak fluïde zijn. Dat betekent dat er geen langdurige vaste groepsomvang of samenstelling is: de omvang en samenstelling van groepen jeugdigen is flexibel en kan (snel) veranderen. Ook de leeftijd van jeugdigen op deze hotspots of in deze groepen verschilt.

[24] Bervoets, E., e.a. (2024). *Knel.* Bureau Bervoets, NHVeilig, RIEC Midden-Nederland, programma Straatwaarden en Taskforce-RIEC Brabant-Zeeland.

[25] Beerthuizen M. e.a (2023). *Meisjescriminaliteit: Een onderzoek naar de kenmerken en risicofactoren van delinquente meisjes en jongvolwassen vrouwen in algemene, politie- en justitiële populaties.* Den Haag: WODC.

intimidatie, afpersing (ook seksueel getint) tot brandstichting. Hierin zit soms een relatie met online "*exposure*", "*shaming*" en culturele sensitiviteit.

Deze zorgen over kwetsbare meiden sluiten tot slot aan bij een signaal van politie over het relatief hoge aantal vrouwen (23 van de 75) in de mogelijke doelgroep jonge aanwas in Rijswijk. Het gaat vooral om registraties van diefstal (28x) en lichte geweldsdelicten (4x). Het aandeel vrouwen in de doelgroep jonge aanwas is volgens politie vergeleken met andere gemeenten opvallend.

3. Specifieke doelgroepen

In het laatste deel van de probleemanalyse is gekeken naar specifieke doelgroepen die actief zijn in de (ondermijnende en georganiseerde) jeugdcriminaliteit. Op basis van politiedata en data van CBS is een voorlopige raming gemaakt van de omvang en de kenmerken van deze doelgroep. Deze raming geeft richting voor de aanpak, maar is door bijvoorbeeld registratie effecten niet volledig.

Op 1 januari 2024 wonen in Rijswijk ***10.349*** kinderen van 0 tot 15 jaar en ***5.768*** jongeren van 15 tot 25 jaar oud. In totaal dus ***16.117*** jongeren tot 25 jaar. Dit is circa ***27,1%*** van de totale bevolking in de gemeente Rijswijk.

Uit analyse van Zicht op Ondermijning blijkt op basis van gegevens uit 2021 dat in Rijswijk ongeveer ***420 jongeren*** in de leeftijd 10-23 jaar (5.7%) een verhoogd risico lopen om door de politie verdacht te worden van een drugsdelict. Dat betekent niet dat zij allemaal potentieel crimineel zijn, maar wel dat deze jongeren op basis van kenmerken op persoons-, gezins- en buurtniveau extra kwetsbaar zijn. Omdat de risicofactoren in Rijswijk toenemen, is het aannemelijk dat het aantal risicojongeren sinds 2021 gestegen is.

Uit een analyse van politiedata blijkt dat in de afgelopen 5 jaar in totaal ***566 personen*** (onder 27 jaar) uit Rijswijk verdacht zijn geweest van een misdrijf, waarbij verkeersdelicten buiten beschouwing zijn gelaten. In 2023 waren ***225*** personen (tot 27 jaar) uit Rijswijk verdacht van enig misdrijf. Als die groep wordt gespecificeerd met een filter op specifieke delicten en op personen die verdacht zijn in het afgelopen jaar, dan vallen ***117 personen*** (tot 27 jaar) uit Rijswijk mogelijk onder de doelgroep van Preventie met gezag[26]. Als we de totale groep uitsplitsen dan zien we:

- ***75 personen*** die mogelijk behoren tot de categorie 'jonge aanwas'
- ***42 personen*** die mogelijk behoren tot de categorie 'doorgroeiers'
- ***15 personen*** (van de 42 doorgroeiers) die mogelijk behoren tot de categorie 'harde kern'

Let wel: personen die *niet* in de gemeente Rijswijk wonen (volgens de BRP) maar wel in Rijswijk crimineel actief zijn, maken geen onderdeel uit van deze cijfers. Andersom kan deze Rijswijkse doelgroep juist ook in andere gemeenten crimineel actief zijn.

[26] Politie spreek hier van 'mogelijk' omdat alleen objectieve criteria zijn meegenomen bij het maken van de indeling. Voor een definitieve indeling - bijvoorbeeld ten dienste van een persoonsgerichte aanpak - is ook zachte informatie en informatie van partners nodig.

In de analyse van mogelijke jonge aanwas, doorgroeiers en harde kern vallen de volgende zaken op:

- De registraties van jonge aanwas (gemiddeld ***16,9 jaar***, met gemiddeld ***1,3 registraties*** in het afgelopen jaar als verdachte) zijn vaak te relateren aan schooltijden en weekenddagen. Deze jonge aanwas wordt het meest vaak verdacht van diefstal zonder geweld (***44,4%***). De woonlocatie van deze jeugdigen is relatief verspreid over de gemeente Rijswijk.

- De registraties van doorgroeiers (gemiddeld ***18 jaar***, met gemiddeld ***6,1 registraties*** als verdachte in het afgelopen jaar) en harde kern (gemiddeld ***19,5 jaar***, met gemiddeld ***7,6 registraties*** in het afgelopen jaar) zijn minder te relateren aan schooltijden en weekenddagen. De woonlocatie van deze jeugdigen is binnen Rijswijk ook meer geconcentreerd, met een focus op een aantal kwetsbare wijken.

- Doorgroeiers worden meer verdacht van "opstapdelicten" (gemiddeld ***4,5*** tegen gemiddeld ***1,0*** bij harde kern), en harde kern jeugdigen worden vaker verdacht van "ondermijnende delicten" (gemiddeld ***4,5*** tegen gemiddeld ***2,6*** bij doorgroeiers). We zien ook dat Doorgroeiers nog relatief vaak worden verdacht van diefstal zonder geweld (***34,2%***), en dat de mogelijk harde kern het meest vaak wordt verdacht van ondermijnende vormen van geweld (***34%***) en daarna drugsdelicten (***26,4%***).

- In het totaal aantal registraties zijn de mogelijke doorgroeiers verantwoordelijk voor ongeveer ***40%*** van het totaal aantal verdenkingen, de harde kern voor ongeveer ***30%***. Een kleine groep jongeren en jongvolwassenen is dus verantwoordelijk voor een relatief groot aantal van de gepleegde delicten en relatief zwaar deel van de gepleegde delicten.

Rivaliserende jeugdgroepen

Tot slot is met politie en partners gekeken naar de betrokkenheid van deze jeugdigen bij rivaliserende jeugdgroepen. In de regio Den Haag is immers overlap en doorgroei vanuit problematische en rivaliserende jeugdgroepen naar de (georganiseerde en ondermijnende) jeugdcriminaliteit[27].

De aanwezigheid van problematische, criminele en rivaliserende jeugdgroepen is al langer een probleem in de regio Haaglanden[28]. De samenstelling en rivaliteit tussen de groepen is fluïde: deze verandert in hoog tempo, tussen groepen zijn tal van dwarsverbanden en jongeren uit verschillende gemeenten kunnen lid zijn van dezelfde groep.

Gemeente Rijswijk heeft volgens partnerorganisaties als politie en jeugdreclassering geen 'eigen' rivaliserende jeugdgroepen. Wel zien deze partners dat jongeren uit Rijswijk deel uitmaken van rivaliserende jeugdgroepen in Den Haag of Delft. Dat blijkt ook uit de analyse van doorgroeiers en de harde kern in Rijswijk. De politie concludeert dat deze jeugdigen niet als groep functioneren. Het gaat

[27] Onderzoek van Bureau Beke uit 2021. Titel: *Jongeren en georganiseerde drugscriminaliteit in de regio Den Haag*. Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van RIEC Den Haag.
[28] Broek, J. van den, Jong, J. de & Moussaid, Y. (2022). *Handreiking rivaliserend groepsgedrag in een hybride werkelijkheid*. Delft, Den Haag & Zoetermeer. Partner in Crime.

om individuen die zich los van elkaar bewegen. Zo zijn sommige doorgroeiers aangesloten bij (rivaliserende) jeugdgroepen in Den Haag en anderen bij (rivaliserende) jeugdgroepen in Delft.

Dit versterkt het regionale karakter van de problematiek en Rijswijk als ‘overloopgebied’. Ook lokaal ziet bijvoorbeeld Leerplicht dat Rijswijkse jongeren bij deze groepen uit Delft en Den Haag betrokken zijn, met soms grote effecten op de jongere en hun familie. Dat gaat echt om individuele gevallen.

Bijlage 3: resultaten Stem van de jongeren 2024

Aanleiding

Gemeente Rijswijk versterkt met het programma Preventie met gezag [Pmg] haar preventieve aanpak jeugdcriminaliteit. Het doel is voorkomen dat kinderen, jongeren en jongvolwassenen in de (georganiseerde en ondermijnende) jeugdcriminaliteit terecht komen of daar verder in afglijden.

In het programma geven we jongeren een stem. Want alleen samen met de doelgroep krijg je zicht op wat er speelt, wat er nodig is en wat werkt. Het bereiken van jongeren die actief zijn in de criminaliteit – of die hier kwetsbaar voor zijn - blijkt een opgave. Er is geen perfecte oplossing waarmee we de hele doelgroep bereiken: van jongeren die doorgroeien in de criminaliteit, meiden die kwetsbaar zijn voor criminele dwang en uitbuiting tot kinderen op de basisschool die mogelijk in aanraking komen met verleidingen uit de criminaliteit. We hebben er daarom voor gekozen om via jongerenwerkorganisaties Don Bosco en Epic Youth de eerste jongeren te bereiken. Zij staan direct in contact met de Rijswijkse jongeren, en weten het beste welke benadering nodig is om hen te bereiken.

In deze eerste fase van Pmg Rijswijk is een kleinschalig onderzoek opgezet en uitgevoerd, waarmee we de stem van de jongeren hebben gehoord over hun ervaringen met criminaliteit en veiligheid in Rijswijk. In deze notitie delen we onze eerste bevindingen.

Methode

In het kader van deze opdracht zijn in totaal 37 jongeren gesproken, 14 jongeren zijn gesproken door middel van een online enquête. 23 jongeren zijn door de jongerenwerker van Don Bosco in korte interviews gesproken. Zes van de gesproken jongeren hebben eerder een werkstraf uitgevoerd bij Don Bosco. De leeftijd van de jongeren varieerde van 11 tot 25.

Resultaten

Ervaringen met criminaliteit

Ongeveer 65% van de bevraagde jongeren ziet weleens criminaliteit in zijn of haar omgeving, 14% weet niet of hij criminaliteit ziet, en 21% zegt geen criminaliteit te zien. Van de jongeren die de enquête hebben beantwoord, is geen van hen zelf in aanraking geweest met criminaliteit. Drie van de bevraagde jongeren geeft aan liever geen antwoord te willen geven op deze vraag.

De jongeren in Rijswijk benoemen verschillende voorbeelden van crimineel gedrag dat zij in hun omgeving zien en ervaren. Zo is er sprake van criminaliteit en onveilige situaties in de directe omgeving van school en wordt ook het winkelcentrum de Bogaard genoemd. De Bogaard is volgens jongeren een beruchte plek in Rijswijk waar veel Rijswijkse jongeren samenkomen en rondhangen. De meiden die door Don Bosco zijn geïnterviewd geven aan dat ze zich daar niet altijd veilig voelen. Verschillende jongeren vertellen over de recente schietpartij en de femicide-zaken in Rijswijk. Deze gebeurtenissen hebben een blijvende impact op de jongeren gemaakt.

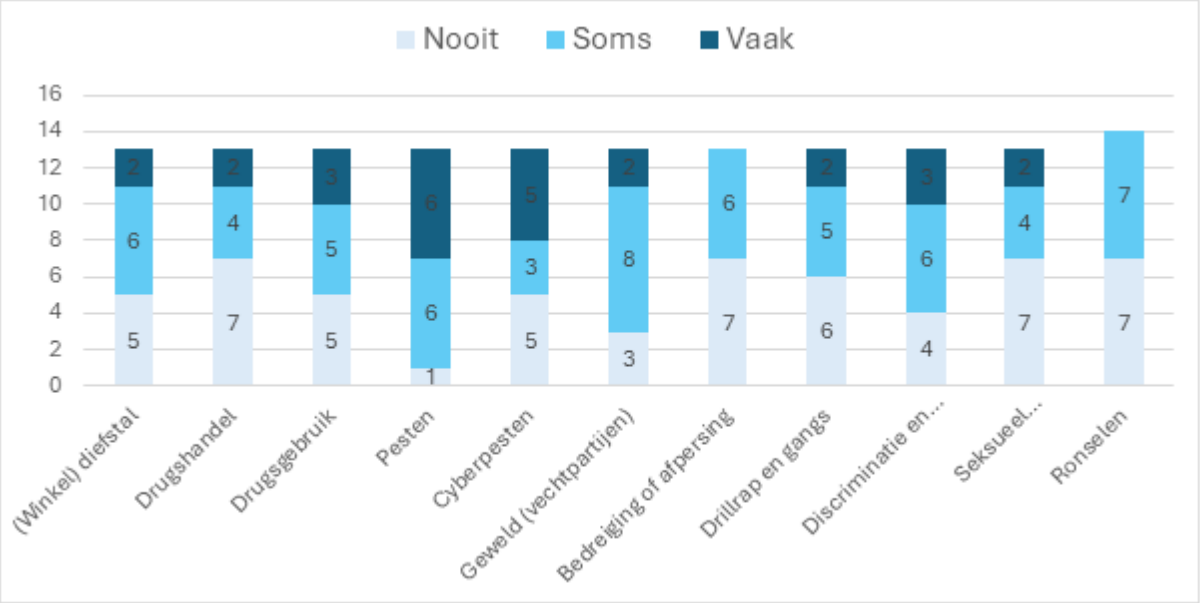
De jongeren noemen ook concrete voorbeelden van incidenten die ze zelf hebben ervaren in Rijswijk. Wanneer jongeren in een groepje bij elkaar staan in de buurt van het park of de parkeergarage en er

loopt een andere jongen of meisje langs, word er uitgedaagd of nageroepen. De jongeren ervaren dit als intimiderend. Weer andere jongens noemen dit rondhangen wel ‘gezellig’.

Een aantal jongeren zegt altijd een tweede broek onder hun eigen broek te dragen, omdat het een trend is om in het openbaar iemands broek naar beneden te trekken. Uit de enquête met de Rijswijkse jongeren blijkt dat van alle problemen onder jongeren pesten het vaakst voorkomst (n=6), daarna volgt cyberpesten (n=5). 8 respondenten geven aan dat geweld soms voorkomt. Ook ronselen komt soms voor (n=7). Zo beschrijven de jongeren in zowel de enquêtes als de interviewgesprekken hoe ze op verschillende manieren in het leven worden geconfronteerd met gevoelens van onveiligheid.

Op Discord, een populair online platform waar veel jongeren gebruik van maken, wordt regelmatig de trend ‘raad de leerling’ gedeeld, wat bij veel jongeren leidt tot een onveilig gevoel. Jongeren geven ook aan dat er online ook nog weleens fraude of oplichting plaatsvindt, daar zijn de jongeren dan ook voorzichtig mee.

Tabel 1. Welke problemen zien of ervaren Rijswijkse jongeren (n=14)

Voorkomen van criminaliteit

We stelden jongeren de vraag; Wat helpt je om criminaliteit te voorkomen? Uit de antwoorden in de enquête komt vooral naar voren dat jongeren het hebben van hobby’s, sporten, of de angst voor een straf als belangrijkste redenen zien om crimineel gedrag te voorkomen. Uit de interviews komt naar voren dat het hebben van een vertrouwenspersoon en een veilig omgeving buiten huis als belangrijkste beschermende factoren worden genoemd.

Advies aan de gemeente

We hebben de jongeren ook gevraagd een advies aan de gemeente Rijswijk te geven. Daar kwamen een aantal ideeën uit naar voren. Een aantal jongeren geeft aan dat de gemeente meer leuke

activiteiten zou kunnen organiseren of strenger zou moeten monitoren. Een aantal respondenten van de enquête zegt dat het inzetten van meer undercover agenten en politiecontroles zou helpen.

De jongeren die zijn geïnterviewd door Don Bosco adviseren om het imago van vapes te veranderen door middel van voorlichting. Vapes zijn relatief makkelijk te verkrijgen en het idee dat vapes niet ongezond zijn leeft onder jongeren. De gezondheidsrisico's van vapen zijn de jongeren nog niet bekend. Daarnaast wordt vapen gezien als stoer. Een van de jongere zegt: 'Roken is voor losers, vapen is stoer.'. Vapes met een smaakje zijn ook relatief makkelijk te verkrijgen in Haagse avondwinkels.

Een ander voorstel dat deze jongeren doen is om meer zichtbare politie op straat in te zetten. Ook politievoorlichting wordt benoemd. Door de zichtbaarheid van de politie te vergroten op straat en aan de hand van voorlichtingen krijgt de politie een gezicht en zullen jongeren zich eerder bewust zijn van de risico's van crimineel gedrag.

Conclusie

De bevindingen van het kleinschalige onderzoek naar criminaliteit en veiligheid onder Rijswijkse jongeren tonen aan dat criminaliteit zichtbaar is in de omgeving van jongeren. Ongeveer 65% geeft aan weleens criminaliteit te zien, met specifieke meldingen over onveilige plekken zoals het winkelcentrum en in de omgeving van scholen. Meisjes ervaren deze plekken vaak als intimiderend, terwijl incidenten zoals pesten en cyberpesten het vaakst voorkomen. Jongeren noemen ook andere voorbeelden van intimidatie, zoals de trend om in het openbaar iemands broek naar beneden te trekken, of de trend 'raad de leerling'. De resultaten benadrukken ook het belang van voldoende beschermende factoren, zoals een veilige omgeving buiten huis en het hebben van hobby's. Om het bewustzijn van Rijswijkse jongeren te vergroten en criminaliteit te voorkomen adviseren ze om zichtbare politie-inzet te verhogen, en voorlichting over specifieke problemen als vapen in te zetten.